

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-108-08

Druk nr 859
Warszawa, 31 lipca 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks
postępowania cywilnego oraz
niektórych innych ustaw wraz z projektami
aktów wykonawczych.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, a w postępowaniu w sprawach gospodarczych sto tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o zniesienie wspólności majątkowej między małżonkami, o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym,”;

2) w art. 46 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postę-

powaniu upominawczym. Strony mogą również ograniczyć umową pisemną prawo wyboru powoda pomiędzy kilku sądami właściwymi dla takich sporów.”;

3) art. 68 otrzymuje brzmienie:

„Art. 68. Przedstawiciel ustawowy i organ, o którym mowa w artykule poprzedzającym, mają obowiązek wykazać swoje umocowanie dokumentem przy pierwszej czynności procesowej. Zdania pierwszego nie stosuje się w przypadku dokonania czynności procesowej w elektronicznym postępowaniu upominawczym, jednak przedstawiciel ustawowy i organy oraz osoby wymienione w art. 67 mają obowiązek wskazać podstawę swojego umocowania.”;

4) w art. 89 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnik jest obowiązany przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa. Adwokat i radca prawny, a także rzecznik patentowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa. Sąd może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony. Zdania pierwszego nie stosuje się w przypadku dokonania czynności procesowej w elektronicznym postępowaniu upominawczym, jednak pełnomocnik powinien powołać się na pełnomocnictwo, wskazując jego datę, zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87.”;

5) w art. 125:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi, pisma procesowe wnosi się na urzędowych formularzach, za pomocą systemu teleinformatycznego (drogą elektroniczną) lub na informatycznych nośnikach danych.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i termin wprowadzenia techniki informatycznej, warunki, jakim powinny odpowiadać informatyczne nośniki danych, na których pisma procesowe mają być wnoszone, tryb odtwarzania danych na nich zawartych oraz sposób ich przechowywania i zabezpieczania, uwzględniając stan wyposażenia sądów w odpowiednie środki techniczne i poziom rozwoju technik informatycznych.”;

6) w art. 126:

a) po § 3 dodaje się § 3¹ w brzmieniu:

„§ 3¹. Przepisu § 3 nie stosuje się do pism wnoszonych w elektronicznym postępowaniu upominawczym.”,

b) dodaje się § 5 i 6 w brzmieniu:

„§ 5. Pismo procesowe wniesione drogą elektroniczną w elektronicznym postępowaniu upominawczym musi być opatrzone podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.³⁾).

§ 6. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wyma-

gania dotyczące trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym służącym do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w tym postępowaniu, mając na względzie sprawność postępowania, dostępność drogi elektronicznej dla stron postępowania oraz ochronę praw stron postępowania, przy uwzględnieniu możliwości składania jednocześnie wielu pozwów.”;

7) w art. 128 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. W elektronicznym postępowaniu upominawczym przepisu § 1 nie stosuje się.”;

8) w art. 130 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. W elektronicznym postępowaniu upominawczym w przypadku nieuiszczenia należnej opłaty od pozwu nie wzywa się o jej uzupełnienie, a przewodniczący wydaje zarządzenie o zwrocie pozwu.”;

9) w art. 130¹ § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy § 1 i § 2 stosuje się odpowiednio do pism, które powinny być wniesione na informatycznych nośnikach danych.”;

10) w art. 131:

a) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. W elektronicznym postępowaniu upominawczym doręczeń powodowi dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze

(doręczenie elektroniczne), a pozwanemu, gdy wniesie pismo drogą elektroniczną.”,

b) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, tryb doręczeń elektronicznych w elektronicznym postępowaniu upominawczym oraz strukturę i sposób sporządzania w elektronicznym postępowaniu upominawczym pism sądowych jako dokumentów elektronicznych, mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń oraz ochronę praw osób, którym pisma są doręczane.”;

11) po art. 131 dodaje się art. 131¹ w brzmieniu:

„Art. 131¹. W przypadku doręczenia elektronicznego pismo uznaje się za doręczone z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie uznaje się za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym.”;

12) art. 187² otrzymuje brzmienie:

„Art. 187². W sprawach, o których mowa w artykule poprzedzającym, pozew wnosi się na informatycznych nośnikach danych, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.”;

13) w art. 353¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W postępowaniu upominawczym oraz w elektronicznym postępowaniu upominawczym nakaz zapłaty może wydać także referendarz sądowy.”;

14) po art. 397 dodaje się art. 397¹ w brzmieniu:

„Art. 397¹. § 1. Rozpoznanie zażalenia na postanowienie wydane w elektronicznym postępowaniu upominawczym następuje w składzie jednego sędziego.

§ 2. Art. 505¹⁷ § 2 i art. 505¹⁸ § 1 – 5 stosuje się odpowiednio.”;

15) art. 479^{1a} otrzymuje brzmienie:

„Art. 479^{1a}. W sprawach gospodarczych rozpoznawanych według przepisów niniejszego działu, przepisy o innych postępowaniach odrębnych stosuje się w zakresie, w którym nie są one sprzeczne z przepisami tego działu. Nie dotyczy to spraw gospodarczych rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym.”;

16) w części pierwszej w księdze pierwszej w tytule VII dodaje się dział VII w brzmieniu:

„Dział VII

Postępowania elektroniczne

Rozdział 1

Elektroniczne postępowanie upominawcze

Art. 505¹⁵. W postępowaniu w sprawach określonych w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy o postępowaniu upominawczym z odrębnościami wynikającymi z niniejszego rozdziału. Art. 497¹ § 1 nie stosuje się.

Art. 505¹⁶. W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie stosuje się przepisów o innych niż

wymienione w art. 505¹⁵ postępowaniach odrębnych.

Art. 505¹⁷. § 1. Czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym może wykonywać referendarz sądowy.

§ 2. Czynności sądu, referendarza i przewodniczącego utrwalane są wyłącznie w systemie teleinformatycznym, a wytworzone w ich wyniku dane w postaci elektronicznej opatrywane są bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym.

Art. 505¹⁸. § 1. Pisma procesowe powoda niewniesione drogą elektroniczną nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu.

§ 2. Pisma procesowe pozwanego mogą być wnoszone także drogą elektroniczną.

§ 3. Przepis § 1 ma zastosowanie do pozwanego od momentu wniesienia przez niego pisma drogą elektroniczną.

§ 4. O skutkach wniesienia pisma drogą elektroniczną sąd powinien pouczyć pozwanego przy pierwszym doręczeniu.

§ 5. Datą wniesienia pisma procesowego drogą elektroniczną jest data wprowadzenia pisma do systemu teleinformatycznego.

§ 6. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi sposób wnoszenia pism proce-

sowych drogą elektroniczną, mając na względzie zapewnienie skuteczności wnoszenia pism oraz ochronę praw osób wnoszących pisma.

Art. 505¹⁹. § 1. W pozwie powód powinien wskazać dowody na poparcie swoich twierdzeń. Dowodów nie dołącza się do pozwu.

§ 2. Pozew musi zawierać również:

- 1) numer PESEL powoda będącego osobą fizyczną, jeżeli powód jest obowiązany do jego posiadania,
- 2) numer NIP powoda innego niż osoba fizyczna, jeżeli powód jest obowiązany do jego posiadania, oraz numer w Krajowym Rejestrze Sądowym lub w innym właściwym rejestrze lub ewidencji.

Art. 505²⁰ § 1. W braku podstaw do wydania nakazu zapłaty sąd przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej.

§ 2. Postanowienie o przekazaniu sprawy doręcza się tylko powodowi.

Art. 505²¹ § 1. W przypadkach wskazanych w art. 502¹ § 1 i 2 sąd z urzędu uchyla nakaz zapłaty i przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej, chyba że powód w wyznaczonym terminie usunie przeszkodę w doręczeniu nakazu zapłaty.

§ 2. Postanowienie o przekazaniu sprawy doręcza się tylko powodowi.

Art. 505²². Sprzeciw od nakazu zapłaty nie wymaga uzasadnienia i przedstawienia dowodów, jednak

w sprzeciwie pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór. W pozostałym zakresie przepisu art. 503 § 1 zdanie drugie nie stosuje się.

Art. 505²³. § 1. W razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc w całości, a sąd przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej.

§ 2. Sąd, któremu sprawa została przekazana, nie jest związany postanowieniem o przekazaniu sprawy w razie zgłoszenia w sprzeciwie zarzutu pozwanego dotyczącego właściwości sądu określonej zgodnie z art. 46 § 1.

Art. 505²⁴. § 1. Po przekazaniu sprawy w wypadkach wskazanych w art. 505²⁰, 505²¹ oraz 505²³ przewodniczący wzywa powoda do zachowania warunków formalnych pozwu oraz uzupełnienia pozwu, w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana – w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania. W wypadku nieuzupełnienia warunków formalnych pozwu sąd umarza postępowanie.

§ 2. Jeżeli powód uzupełni pozew zgodnie z wymogami § 1, przewodniczący wzywa pozwanego do uzupełnienia sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana – w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania.”;

17) w art. 626²:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do wniosku o dokonanie wpisu należy dołączyć dokumenty, stanowiące podstawę wpisu w księdze wieczystej, z zastrzeżeniem § 3¹.”,

b) po § 3 dodaje się § 3¹ w brzmieniu:

„§ 3¹. Do wniosku o dokonanie wpisu w księdze wieczystej na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego.”;

18) w art. 626⁸ po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Przed rozpoznaniem wniosku o wpis na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, istnienie i treść tego tytułu podlegają zweryfikowaniu przez sędziego lub referendarza sądowego w systemie teleinformatycznym.”;

19) w art. 694⁴ po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Ilekroć konieczne jest badanie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, do wniosku o dokonanie wpisu należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego. Przed rozpoznaniem tego wniosku istnienie i treść tytułu wykonawczego podlegają zweryfikowaniu przez sędziego lub referendarza sądowego w systemie teleinformatycznym.”;

20) w art. 773:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej co do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, administracyjny organ egzekucyjny i komornik wstrzymują czynności egzekucyjne na wniosek wierzyciela, dłużnika lub z urzędu i przekazują akta egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej sądowi rejonowemu, w którego okręgu wszczęto egzekucję, w celu rozstrzygnięcia, który organ egzekucyjny – sądowy czy administracyjny – ma dalej prowadzić łącznie egzekucje w trybie właściwym dla danego organu. Sąd wydaje postanowienie w terminie 14 dni, biorąc pod uwagę stan każdego z postępowań egzekucyjnych, a jeżeli są one w równym stopniu zaawansowane, wysokość egzekwowanych należności i kolejność ich zaspokojenia, z zastrzeżeniem § 2 i 2¹. Równocześnie sąd postanawia, jakie już dokonane czynności egzekucyjne pozostają w mocy.

§ 2. Jeżeli egzekucje są prowadzone w celu zrealizowania zastawu rejestrowego lub skarbowego, łączne prowadzenie egzekucji przejmuje organ egzekwujący należność korzystającą z pierwszeństwa zaspokojenia, z zastrzeżeniem § 2¹.”,

b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Jeżeli egzekucja sądowa jest prowadzona na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, łączne prowadzenie egzekucji przejmuje komornik.”;

21) w art. 781 po § 1¹ dodaje się § 1² w brzmieniu:

„§ 1². Tytułowi egzekucyjnemu, o którym mowa w art. 783 § 4, klauzulę wykonalności, w przypadkach okre-

ślonych w art. 778¹, 787, 787¹, 788 oraz 789, nadaje sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika.”;

22) w art. 783 dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli tytułem egzekucyjnym jest nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym, klauzulę wykonalności pozostawia się wyłącznie w systemie teleinformatycznym.

§ 5. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, czynności sądu związane z nadaniem klauzuli wykonalności oraz sposób przechowywania i posługiwania się tytułami wykonawczymi wskazanymi w § 4, przy uwzględnieniu potrzeby przyspieszenia i usprawnienia postępowania oraz zapewnienia wystarczającego bezpieczeństwa korzystania z elektronicznych tytułów wykonawczych.”;

23) w art. 795 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W przypadku nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, o którym mowa w art. 783 § 4, termin do wniesienia zażalenia biegnie dla wierzyciela od daty doręczenia mu postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Doręczenia dokonuje się w sposób przewidziany w art. 131 § 1¹.”;

24) w art. 797 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 – 4 w brzmieniu:

„§ 2. Wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, może być złożony do komornika także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze.

§ 3. Jeżeli podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, o którym mowa w art. 783 § 4, do wniosku lub żądania przeprowadzenia egzekucji z urzędu należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający organowi egzekucyjnemu weryfikację istnienia i treści tego tytułu, a w przypadku wszczęcia egzekucji drogą elektroniczną wskazuje się tytuł wykonawczy.

§ 4. Wszczynając egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, komornik jest zobowiązany do zweryfikowania treści przedstawionego mu dokumentu uzyskanego z systemu teleinformatycznego oraz zaznaczenia w tym systemie faktu prowadzenia egzekucji na podstawie tego tytułu.”;

25) w art. 805 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W przypadku prowadzenia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, obowiązek okazania oryginału tytułu wykonawczego, o którym mowa w § 2, polega na okazaniu dłużnikowi zweryfikowanego przez komornika dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 3.”;

26) w art. 816 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli egzekucja była prowadzona na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, wynik egzekucji odnotowuje się w systemie teleinformatycznym.”;

27) po art. 816 dodaje się art. 816¹ w brzmieniu:

„Art. 816¹. Dane w postaci elektronicznej wytworzone w wyniku czynności komornika wymienionych w art. 797 § 4 i art. 816 § 2 opatrywane są bez-

piecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, z późn. zm.⁴⁾) po art. 37a dodaje się art. 37b w brzmieniu:

- „Art. 37b. 1. Dane do składania podpisu elektronicznego na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego są uzyskiwane dla adwokatów po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem organów właściwej izby adwokackiej.
2. Dopuszcza się również komunikowanie adwokata z sądem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.
3. Wnioski adwokatów o udzielenie danych wskazanych w ust. 1 złożone do organu właściwej izby adwokackiej będą przesyłane właściwemu sądowi wraz z potwierdzeniem udziału (zrzeszenia) adwokata we właściwej izbie. Osoby zamierzające komunikować się z sądem w sposób wskazany w ust. 2 zawiadamiają o tym sąd za pośrednictwem organu właściwej izby adwokackiej, podając dane do weryfikacji podpisu elektronicznego.
4. Informacje, o których mowa w ust. 3, izba przesyła sądowi w terminie 14 dni od złożenia wniosku.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, z późn. zm.⁵⁾) po art. 22⁸ dodaje się art. 22⁹ w brzmieniu:

- „Art. 22⁹. 1. Dane do składania podpisu elektronicznego na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego są uzyskiwane dla radców prawnych po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem organów właściwej okręgowej izby radców prawnych.
2. Dopuszcza się również komunikowanie radcy prawnego z sądem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.
3. Wnioski radców prawnych o udzielenie danych wskazanych w ust. 1 złożone do organu właściwej okręgowej izby radców prawnych będą przesyłane właściwemu sądowi wraz z potwierdzeniem udziału (zrzeszenia) radcy we właściwej izbie. Osoby zamierzające komunikować się z sądem w sposób wskazany w ust. 2 zawiadamiają o tym sąd za pośrednictwem organu właściwej izby radców prawnych, podając dane do weryfikacji podpisu elektronicznego.
4. Informacje, o których mowa w ust. 3, izba przesyła sądowi w terminie 14 dni od złożenia wniosku.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39) po art. 42 dodaje się art. 42¹ w brzmieniu:

- „Art. 42¹. 1. Dane do składania podpisu elektronicznego na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego są uzyskiwane dla prokuratorów po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem właściwego prokuratora apelacyjnego lub odpowiednio Prokuratora Krajowego.

2. Dopuszcza się również komunikowanie prokuratora z sądem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.
3. Wnioski prokuratorów o udzielenie danych wskazanych w ust. 1 złożone do właściwego prokuratora apelacyjnego lub odpowiednio Prokuratora Krajowego będą przesyłane właściwemu sądowi wraz z potwierdzeniem zatrudnienia prokuratora we właściwej podległej prokuratorowi apelacyjnemu prokuraturze lub odpowiednio w Prokuraturze Krajowej. Osoby zamierzające komunikować się z sądem w sposób wskazany w ust. 2 zawiadamiają o tym sąd za pośrednictwem właściwego prokuratora apelacyjnego lub odpowiednio Prokuratora Krajowego, podając dane do weryfikacji podpisu elektronicznego.
4. Informacje, o których mowa w ust. 3, właściwy prokurator apelacyjny lub odpowiednio Prokurator Krajowy przesyła sądowi w terminie 14 dni od złożenia wniosku.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 17a dodaje się art. 17b w brzmieniu:

„Art. 17b. 1. Krajowa Rada Komornicza potwierdza dane do weryfikacji podpisu elektronicznego używanego przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe czynności komornika w egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego, kierując się potrzebą przyspieszenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego w tym trybie.”;

2) w art. 85 w ust. 1 w pkt 18 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 19 w brzmieniu:

„19) współpraca z sądem prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze w zakresie prowadzenia i aktualizowania listy komorników, zasad potwierdzania danych do weryfikacji podpisu elektronicznego dla komorników, umożliwiających dostęp do elektronicznych tytułów wykonawczych i ich weryfikację.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. Nr 49, poz. 509, z późn. zm.⁷⁾) po art. 17 dodaje się art. 17¹ w brzmieniu:

„Art. 17¹. 1. Dane do składania podpisu elektronicznego na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego są uzyskiwane dla rzeczników patentowych po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem organów właściwego okręgowego zgromadzenia rzeczników patentowych.

2. Dopuszcza się również komunikowanie rzecznika patentowego z sądem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

3. Wnioski rzeczników patentowych o udzielenie danych wskazanych w ust. 1 złożone do organu okręgowego zgromadzenia rzeczników patentowych będą przesyłane właściwemu sądowi wraz z potwierdzeniem udziału (zrzeszenia) rzecznika we właściwym zgromadzeniu. Osoby zamierzające komunikować się z sądem w sposób wskazany w ust. 2 zawiadamiają o tym sąd za pośrednictwem organu właściwego okręgowego zgromadzenia rzeczników patentowych, podając dane do weryfikacji podpisu elektronicznego.
4. Informacje, o których mowa w ust. 3, zgromadzenie przesyła sądowi w terminie 14 dni od złożenia wniosku.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.⁸⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 16 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Minister Sprawiedliwości, w drodze zarządzenia, wskazuje wydział sądu okręgowego rozpoznający środki odwoławcze w elektronicznym postępowaniu upominawczym.”;

- 2) w art. 20 po pkt 8 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417, z późn. zm.⁹⁾) po art. 17 dodaje się art. 17¹ w brzmieniu:

- „Art. 17¹. 1. Dane do składania podpisu elektronicznego dla potrzeb elektronicznego postępowania upominawczego są uzyskiwane dla radców Prokuraturii Generalnej po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem dyrektora właściwego oddziału Prokuraturii Generalnej lub odpowiednio Prezesa Prokuraturii Generalnej.
2. Dopuszcza się również komunikowanie radcy Prokuraturii Generalnej z sądem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.
3. Wnioski radców Prokuraturii Generalnej o udzielenie danych wskazanych w ust. 1 złożone do dyrektora właściwego oddziału Prokuraturii Generalnej lub odpowiednio Prezesa Prokuraturii Generalnej będą przesyłane właściwemu sądowi wraz z potwierdzeniem zatrudnienia radcy Prokuraturii Generalnej we właściwym oddziale Prokuraturii Generalnej lub odpowiednio w Głównym Urzędzie Prokuraturii Generalnej. Osoby zamierzające komunikować się z sądem w sposób wskazany w ust. 2 zawiadamiają o tym sąd za pośrednictwem dyrektora właściwego oddziału Prokuraturii Generalnej lub odpowiednio Prezesa Prokuraturii Generalnej, podając dane do weryfikacji podpisu elektronicznego.

4. Informacje, o których mowa w ust. 3, dyrektor właściwego oddziału Prokuraturii Generalnej lub odpowiednio Prezes Prokuraturii Generalnej przesyła sądowi nie później niż po 14 dniach od złożenia wniosku.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.¹⁰⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Czwartą część opłaty pobiera się od:

- 1) pozwu w postępowaniu nakazowym;
- 2) pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym.”;

- 2) w art. 95 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Nie pobiera się opłat od skargi na orzeczenie referendarza sądowego i zażalenia w elektronicznym postępowaniu upominawczym.”;

- 3) po art. 104 dodaje się art. 104¹ w brzmieniu:

„Art. 104¹. W elektronicznym postępowaniu upominawczym przepisów art. 96 ust. 1 pkt 10, art. 100, art. 101, art. 102, art. 103, art. 104 § 2, art. 105 nie stosuje się.”.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r., z wyjątkiem art. 126 § 6 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, oraz art. 2 – 6 i art. 8 niniejszej ustawy, które wchodzi w życie z dniem 15 listopada 2009 r.

¹⁰⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 20 czerwca 1985 r.

o prokuraturze, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

- 2) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243 i Nr 247, poz. 1845 oraz z 2008 r. Nr 59, poz. 367.
- 3) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 i Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2006 r. Nr 145, poz. 1050.
- 4) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 34, poz. 303, Nr 62, poz. 577 i Nr 202, poz. 2067, z 2005 r. Nr 163, poz. 1361, Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 75, poz. 529 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 80, poz. 540, Nr 85, poz. 571 i Nr 99, poz. 664.
- 5) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 34, poz. 303, Nr 62, poz. 577 i Nr 202, poz. 2067, z 2005 r. Nr 163, poz. 1361, Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 206, poz. 1522 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 80, poz. 540, Nr 85, poz. 571 i Nr 99, poz. 664.
- 6) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 44, poz. 288, Nr 85, poz. 571 i Nr 112, poz. 769.
- 7) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 240 poz. 2052 i Nr 153 poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 oraz z 2004 r. Nr 172, poz. 1804.
- 8) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185,

poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 64, poz. 433 oraz z 2008 r. Nr 41, poz. 251.

- ⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 264, poz. 2205 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 218, poz. 1592.
- ¹⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 126, poz. 876 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 123, Nr 82, poz. 560, Nr 123, poz. 849, Nr 125, poz. 873 i Nr 191, poz. 1371.

UZASADNIENIE

Wprowadzenie elektronicznego postępowania upominawczego (dalej także e.p.u.) ma na celu uzupełnienie istniejącego modelu o postępowanie, które przyczyni się do sprawniejszego rozpoznawania roszczeń, dochodzonych obecnie w trybie przepisów rozdziału 3 działu V tytułu VII księgi pierwszej części pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego. Celem zaproponowanych zmian jest odciążenie sądów od rozpoznawania spraw drobnych, w których stan faktyczny nie jest skomplikowany i nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego. Nie wyłącza to jednak możliwości wydania nakazu w e.p.u. w sprawach, w których dochodzone są wyższe roszczenia – o ile okoliczności przedstawione przez powoda będą na to pozwalały. W związku z tym nie wprowadzono ograniczenia wysokości roszczeń, których można dochodzić w e.p.u. – podobnie jak w dotychczasowym postępowaniu upominawczym.

Elektroniczne postępowanie upominawcze jest przeznaczone głównie dla tzw. powodów masowych, których roszczenia są udowodnione dokumentami, najczęściej fakturami bądź rachunkami, ale nie tylko oni mogą z niego korzystać. Zakres podmiotowy jest bowiem nieograniczony. Z kolei zakres przedmiotowy tego postępowania odrębnego obejmuje roszczenia pieniężne i inne, wskazane przez przepis szczególny, na zasadzie analogicznej do regulacji obowiązującej obecnie w art. 498 § 1 K.p.c. W elektronicznym postępowaniu upominawczym będą rozpatrywane również sprawy gospodarcze, jednakże z wyłączeniem stosowania przepisów K.p.c. regulujących postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych (zmieniony art. 479^{1a} oraz nowy art. 505¹⁶ K.p.c.).

Proponuje się utworzenie „e-sądu” jako wydziału cywilnego sądu rejonowego, który będzie rozpoznawać sprawy tylko i wyłącznie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, bez względu na wartość przedmiotu sporu. Do rozpatrywania zażaleń od zarządzeń przewodniczącego oraz od orzeczeń sądu elektronicznego (np. na zarządzenie o zwrocie pozwu, postanowienie o odrzuceniu pozwu lub sprzeciwu od nakazu zapłaty) będzie właściwy jeden e-sąd (wydział) odwoławczy.

Proponowane postępowanie odrębne pociągnie za sobą także istotne oszczędności budżetowe. Formularze elektroniczne ułatwią konstruowanie pism procesowych i znacznie wyeliminują niebezpieczeństwo zaistnienia braków formalnych takich pism, co wiąże się ze zmniejszeniem ilości doręczeń dokonywanych w dotychczasowy sposób. Przewiduje się, że komunikacja między powodem i sądem elektronicznym będzie odbywać się wyłącznie w drodze elektronicznej, a między pozwanym i sądem elektronicznym w drodze tradycyjnej, chyba że pozwany sam zainicjuje komunikację elektroniczną – wysyłając pismo drogą elektroniczną. Elektroniczny obieg informacji pozwoli na elektroniczną archiwizację akt sądowych w sprawach rozpatrywanych w e.p.u. Beneficjentami oszczędności będzie nie tylko wymiar sprawiedliwości, ale również strony postępowania. W tym postępowaniu nowoczesne technologie pełnią ważną rolę, aczkolwiek służebną w stosunku do orzeczników. W żadnym wypadku system teleinformatyczny nie zastąpi człowieka w wydawaniu orzeczeń.

Pod względem prawnym punktem wyjścia propozycji są regulacje postępowania upominawczego, natomiast pod względem technicznym odwołuje się ona do rozwiązań funkcjonujących w Wielkiej Brytanii i Niemczech.

W związku z wprowadzeniem elektronicznego postępowania upominawczego powstała konieczność zmiany art. 17 pkt 4 K.p.c. w ten sposób, że do katalogu spraw, w których jest wyłączona właściwość sądu okręgowego dodano sprawy rozpoznawane w elektronicznym postępowaniu upominawczym bez względu na wartość przedmiotu sporu. Wiąże się z tym także przewidziana w art. 7 projektu zmiana art. 16 i 20 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.), polegająca na upoważnieniu Ministra Sprawiedliwości do wskazania wydziału sądu okręgowego, który rozpoznawałby środki odwoławcze w elektronicznym postępowaniu upominawczym, a także do przekazania jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawania spraw w tym postępowaniu.

Zasadne jest bowiem przyjęcie, że elektroniczne postępowanie upominawcze powinno być prowadzone w sposób maksymalnie skomasowany, nie we wszystkich sądach, a w sądach wydzielonych, w których można zbudować odpowiednią infrastrukturę techniczną. Infrastruktura taka, dla zapewnienia

maksymalnej wydajności przedsięwzięcia, nie może być budowana dla małej ilości spraw. W obecnym stanie właściwym modelem jest przekazanie wszystkich spraw jednemu sądowi rejonowemu. Zdecydowana większość takich spraw należy bowiem do właściwości sądów rejonowych. Względy racjonalnej organizacji przemawiają więc za dołączeniem do większości spraw nielicznej grupy spraw należących do właściwości sądów okręgowych. Pozwoli to na wyznaczenie (przez rozporządzenie wydawane na podstawie u.s.p.) jednego sądu rejonowego jako właściwego. Proponowana regulacja nie przesądza jednak tego, że zawsze będzie istnieć tylko jeden sąd rejonowy, rozpoznający sprawy w e.p.u. Może być to w przyszłości modyfikowane. Doświadczenie zarządzania sądami wskazuje, że w sytuacji, gdy taki wydział miałby osiągnąć liczebność 100 – 150 orzeczników i urzędników, wówczas stałby się niewydolny. Dlatego celowym wydaje się najpierw zbudowanie określonej struktury informatycznej dla jednego sądu, a później będzie istnieć możliwość dołączenia do tego systemu kolejnej bądź kolejnych jednostek (wydziałów). Z tych też względów, tj. z uwagi na potrzebę zapewnienia możliwości racjonalnego zarządzania nie przewiduje się sztywnego zapisu, że sprawy w e.p.u. ma rozpoznawać jeden sąd, lecz pozostawia się to regulacji rozporządzenia Ministra wydawanego w ramach procesu zarządzania wymiarem sprawiedliwości (art. 20 u.s.p.).

Przesądzenie, że czynności sądu, referendarza i przewodniczącego prowadzącego e.p.u. będą prowadzone tylko elektronicznie wymaga również wprowadzenia takiej drogi postępowania dla sądu odwoławczego. Jeżeli bowiem w sądzie prowadzącym e.p.u. rozstrzyganie ma opierać się na elektronicznych aktach, to również postępowanie przed sądem odwoławczym powinno odbywać się w ten sam sposób. Nie ma uzasadnienia drukowanie dostarczanych elektronicznie dokumentów po to tylko, żeby sąd odwoławczy rozpoznał zażalenie. Prostszy, jak również szybszy sposób rozpoznania w tym wypadku środka odwoławczego, będzie rozpoznanie go elektronicznie, po przekazaniu wraz z aktami elektronicznymi. Technicznie polegać to ma na dostępie sądu odwoławczego do systemu informatycznego e-sądu (w istocie dzieleniu systemów przez oba sądy). W związku z tą regulacją pozostają przepisy u.s.p. przewidujące, że Minister Sprawiedliwości wskaże właściwy wydział sądu odwoławczego. E-sąd będzie rozpoznawać bowiem zarówno sprawy cywilne, gospodarcze,

jak i pracownicze. Nie ma potrzeby, aby wszystkie te sprawy na szczeblu sądu okręgowego były dzielone na trzy wydziały. Zasadnym wydaje się, by środki odwoławcze w postępowaniu elektronicznym rozpoznawał jeden konkretny wydział sądu odwoławczego, najbardziej zaawansowany w wykorzystaniu technik informatycznych.

Istnienie e-sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze jest ściśle powiązane z możliwością wnoszenia pism przez system informatyczny. W związku z tym jest konieczna zmiana art. 125 K.p.c. przez wskazanie w § 2 na możliwość wnoszenia pism procesowych w ten sposób. Jednocześnie w treści tego przepisu wprowadzono definicję takiej drogi, jako drogi elektronicznej, na użytek późniejszych przepisów.

Istota elektronicznego postępowania upominawczego polegać ma na szybkim wydaniu orzeczenia. W związku z tym proponuje się zmianę art. 89 § 1, 126 i 128 K.p.c., przez wprowadzenie zasady, że w postępowaniu tym nie dołącza się odpisów pisma, załączników i pełnomocnictwa. Co do pełnomocnictwa jest zasadnym przestanie na oświadczeniu pełnomocnika wskazującego jego udzielenie, datę, zakres pełnomocnictwa oraz okoliczności wymienionych w art. 87 Kodeksu postępowania cywilnego. Już obecnie często pełnomocnicy profesjonalni nie dołączają pełnomocnictwa w oryginalnej postaci, a jedynie w postaci odpisów przez siebie uwierzytelnionych. Z kolei brak dołączania odpisów wynika z tego, że przy wnoszeniu pism procesowych w postaci elektronicznej wnosi się w istocie zapis informacji, która może być dowolnie powielana bez ponoszenia kosztów.

Podkreślić trzeba, że powyższa zasada powinna mieć miejsce zarówno przy wnoszeniu pisma drogą elektroniczną, jak też tradycyjną (w przypadku pozwanego, który może wybrać taką metodę komunikacji). Nie ma potrzeby różnicowania wymogów formalnych w zależności od sposobu wnoszenia pisma. Ponadto z uwagi na fakt, że e-sąd nie przekazuje żadnych akt papierowych ani dokumentów sądowi właściwemu, nakazanie pozwanemu przedłożenia pełnomocnictwa nie jest celowe, gdyż wiązałoby się z koniecznością jego ewentualnego późniejszego przekazywania. Zabezpieczeniem przed lekkomyślnym nadużywaniem powoływania się na istnienie pełnomocnictwa jest nałożenie

obowiązku powołania się na pełnomocnictwo ze wskazaniem daty, zakresu pełnomocnictwa oraz okoliczności wymienionych w art. 87 Kodeksu postępowania cywilnego. Przewiduje się, że system będzie wymuszał zaznaczenie tych danych. Podobne rozwiązanie zostało przyjęte dla przedstawicieli ustawowych, organów oraz osób wymienionych w art. 67 K.p.c. (nowy art. 68 K.p.c.). W razie przekazania sprawy sądowi według właściwości ogólnej po złożeniu sprzeciwu, w razie braku podstaw do wydania nakazu albo po uchyleniu nakazu zapłaty pełnomocnictwo będzie musiało być przedstawione sądowi, który będzie dalej rozpoznawał sprawę.

W projektowanym art. 126 § 5 K.p.c. przesądzono, że strony będą posługiwać się podpisem elektronicznym. Kategoria ta obejmuje również, choć nie tylko, bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany ważnym kwalifikowanym certyfikatem.

Podkreślić należy, że strony co do zasady nie muszą posługiwać się ostatnio wymienionym podpisem. Wystarczający jest podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450). Dopuszczenie posługiwania się zwykłym podpisem elektronicznym ma na celu umożliwienie powszechnie dostępnej i taniej elektronicznej identyfikacji obywateli. Będzie to znaczącym ułatwieniem zarówno dla podmiotów wykonujących zadania publiczne, jak i dla obrotu gospodarczego.

Wykorzystanie zwykłego podpisu elektronicznego nie jest sprzeczne z kierunkiem informatyzacji kraju. Największy zakończony projekt informatyzacji administracji (ZUS) dotychczas z sukcesem opierał się na zwykłym podpisie elektronicznym. Bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany ważnym kwalifikowanym certyfikatem jest w praktyce używany w obszarach wymuszonych przez przepisy prawa. Takiego ustawowego wymuszenia z oczywistych względów nie można zastosować w projekcie e-sądu. W sytuacji kiedy strony będą miały alternatywną możliwość korzystania ze zwykłego sądu i zwykłego postępowania upominawczego, brak możliwości stosowania zwykłego podpisu elektronicznego prowadziłby z pewnością do niepowodzenia projektu sądu elektronicznego. Z tego względu celowe jest poszukiwanie efektywnych rozwiązań (i przejmowanie rozwiązań, które sprawdziły się w praktyce) oraz równocześnie

niesprzecznych z systemem prawa. Ponadto należy zauważyć, że określony dotychczas przez polskiego ustawodawcę standard informatyzacji w ramach postępowania sądowego nie doprowadził do powszechnego korzystania z bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego ważnym kwalifikowanym certyfikatem. I tak, mimo zmiany przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym tylko pojedyncze (przeciętnie 1 – 2 przypadki rocznie na 1 sąd rejestrowy) są przypadki składania wniosków o wpis zmian w Rejestrze dla spółek drogą elektroniczną, gdy tymczasem już parę lat temu w Wielkiej Brytanii blisko 50 % rejestracji było dokonywanych online, ponieważ jest wykorzystywany zwykły podpis elektroniczny.

Należy także zwrócić uwagę, że podmioty gospodarcze, będące osobami prawnymi, nie mogą dysponować bezpiecznym podpisem elektronicznym, lecz tylko osoby fizyczne działające w ramach tychże podmiotów. Wymuszenie użycia bezpiecznego podpisu weryfikowanego ważnym kwalifikowanym certyfikatem dla kontaktów z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych nie oznacza, że będzie on w posiadaniu osób uprawnionych do składania pozwów. Obecnie w praktyce bezpieczny podpis elektroniczny jest nabywany przez osoby odpowiedzialne za kontakty z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, a więc księgowych lub kadrowych, którzy najczęściej nie mają prawa do reprezentowania osoby prawnej przed sądami. Nie bez znaczenia jest także kwestia reprezentacji łącznej przy składaniu pozwów, gdzie należałoby wymagać ich zakupu przez wszystkie osoby reprezentujące podmiot, co przy kontaktach z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych nie ma miejsca.

Nie bez znaczenia jest kwestia potencjalnego pogorszenia sytuacji powoda w e.p.u. w stosunku do zwykłego postępowania upominawczego, w którym dla złożenia pozwu nie jest wymagane pokrycie kosztów uzyskania bezpiecznego podpisu elektronicznego, oraz nie jest konieczne poddanie się uciążliwej procedurze jego wydania. Kwalifikowany certyfikat może zostać zawieszony przez kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, z powodu uzasadnionych podejrzeń, że istnieją przesłanki do unieważnienia kwalifikowanego certyfikatu (art. 21 ust. 4 ustawy o podpisie elektronicznym – dalej p.e.), a także można go unieważnić z przyczyn nieistniejących po stronie powoda (por. art. 21 ust. 2 p.e.), czego konsekwencje mogą być dla niego bardzo poważne. Propo-

nowane w projekcie sądu elektronicznego proste rozwiązania i oparcie się o mechanizmy zaimplementowane przez system teleinformatyczny e-sądu znajdujący się pod pełną kontrolą administracyjną sądu, eliminuje w szczególności problemy związane z możliwym zawieszeniem działalności przez podmioty wydające kwalifikowane certyfikaty.

Konieczność użycia bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego ważnym kwalifikowanym certyfikatem, w związku z różnicami między polską ustawą o podpisie elektronicznym a dyrektywą 1999/93/WE z dnia 13 grudnia 1999 r. w sprawie wspólnotowych ram w zakresie podpisów elektronicznych oraz prawem innych państw członkowskich Unii Europejskiej, spowodowałaby konieczność nabycia certyfikatów polskich przez powodów zagranicznych, co mogłoby się spotkać z zarzutem nierównego traktowania podmiotów polskich i obcych, w szczególności, gdy podmiot zagraniczny posługuje się zaawansowanym podpisem elektronicznym i kwalifikowanym certyfikatem nieuznanym w Polsce. Projekt zakłada bowiem możliwość wnoszenia pozwów do e-sądu przez podmioty zagraniczne.

Dodać należy, że zgodnie z art. 8 ustawy o podpisie elektronicznym nie można odmówić ważności i skuteczności podpisowi elektronicznemu tylko na tej podstawie, że istnieje w postaci elektronicznej lub dane służące do weryfikacji podpisu nie mają kwalifikowanego certyfikatu lub nie został złożony za pomocą bezpiecznego urządzenia służącego do składania podpisu elektronicznego.

Podkreślenia również wymaga, że zastosowaniu zwykłego podpisu elektronicznego nie stoi na przeszkodzie treść art. 78 § 2 K.c., według którego oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej.

Po pierwsze strony będą decydowały o użyciu zwykłego podpisu elektronicznego i ta okoliczność nie może zgodnie z art. 8 ustawy o podpisie elektronicznym wywoływać ujemnych skutków w postaci odmowy ważności i skuteczności podpisowi elektronicznemu tylko na tej podstawie, że istnieje w postaci elektronicznej lub dane służące do weryfikacji podpisu nie mają kwalifikowanego certyfikatu, lub nie został złożony za pomocą bezpiecznego urządzenia służącego do

składania podpisu elektronicznego. Po drugie, art. 78 § 2 K.c. odnosi się jedynie do oświadczeń woli, a zatem elementów kształtujących treść czynności prawnej. Nie przekłada się to bezpośrednio na czynności procesowe. Należy podkreślić, że czynność procesowa (np. kluczowe w e.p.u. złożenie pozwu i złożenie sprzeciwu) nie zmierza, co do zasady, do powstania, zmiany, czy ustania stosunku prawnego.

W art. 126 K.p.c. dodano § 6, upoważniający Ministra Sprawiedliwości do określenia szczegółowych wymagań dotyczących trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym służącym do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w tym postępowaniu. Istnieje bowiem potrzeba zróżnicowania dróg uzyskiwania podpisu elektronicznego, w szczególności dla zawodowych pełnomocników oraz tzw. powodów masowych. Nie jest celowe, by droga złożenia pozwu polegająca na wypełnieniu formularza na stronie miała charakter wyłączny. Konieczne wydaje się zapewnienie możliwości dostarczenia tym, którzy o to wystąpią (za ewentualnie niewielką opłatą), wykorzystania możliwości integracji ich systemów informatycznych, w sposób pozwalający na przygotowanie pozwu w tym systemie, a następnie przesłanie e-sądowi pakietu pozwów wraz z możliwością ich opłacenia jednym przelewem.

Specyfika elektronicznego postępowania upominawczego wiąże się z koniecznością uiszczenia opłaty sądowej wraz z wniesieniem pozwu. Z tego względu w art. 130 K.p.c. dodano § 6, który przesądza, że opłata uiszczona powinna być wraz z wniesieniem pozwu, zaś w razie braku takiej opłaty nie wzywa się do jej uiszczenia, lecz przewodniczący zarządza zwrot pozwu.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym, w przypadku nieuiszczenia opłaty, przewodniczący będzie wydawał jedynie zarządzenie o zwrocie pozwu. Nie jest celowym wprowadzanie zasady, że przewodniczący zwraca pozew, gdyż nie ma on formy papierowej, a jedynie elektroniczną. Zatem faktyczny zwrot pozwu musiałby oznaczać albo konieczność wydrukowania takiego pozwu przez sąd i doręczenie go powodowi, albo zwrotne przesłanie danych zapisanych na serwerze do powoda. W obu przypadkach takie postępowanie byłoby nieracjonalne.

Uiszczenie stosownej opłaty nie powinno stanowić problemu dla powodów, gdyż system teleinformatyczny wskaże właściwą opłatę przy wypełnianiu pozwu, dla tych którzy korzystają ze strony internetowej i przy jej pomocy składają pozew. Pomocy takiej będzie pozbawiony natomiast powód masowy, lecz to od jego woli będzie zależeć sporządzenie pozwów w postaci pakietów danych wewnętrznie przygotowanych i przesłanych sądowi. Wspomniane obliczenie opłaty przez system teleinformatyczny nie jest skomplikowane, jako że obecnie istnieją na stronach internetowych sądów kalkulatory opłat (np. <http://www.wroclaw.so.gov.pl/oplaty.php>). Sposoby uiszczania opłat określi rozporządzenie wykonawcze. Przewiduje się możliwość wnoszenia opłat typowymi sposobami tj. przelewem dla powodów masowych i profesjonalnych pełnomocników, co wiąże się z podwyższonym poziomem ich identyfikacji przy uzyskiwaniu podpisu elektronicznego na użytek e.p.u. oraz za pośrednictwem systemów rozliczeniowych gwarantujących uiszczenie opłaty dla innych powodów identyfikujących się przez uzyskanie loginu i hasła tylko przez system teleinformatyczny. Ograniczenie metod uiszczania opłaty dla drugiej grupy jest przy tym również elementem strategii bezpieczeństwa systemu, bowiem zabezpieczy przed atakami w postaci składania pozwów fikcyjnych dla zdestabilizowania systemu.

Zapewnieniu skuteczności działania e-sądu służy dodanie § 1¹ i § 4 w art. 131 K.p.c. oraz dodanie art. 131¹ K.p.c. Przepisy te regulują doręczenia elektroniczne dokonywane za pomocą systemu teleinformatycznego, przy czym regulacja dotycząca doręczeń rozwinięta musi być oczywiście w rozporządzeniu wykonawczym. Zasadą jest doręczanie nie na adresy pocztowe zakładane na komercyjnych serwerach, a na specyficzną skrzynkę pocztową zakładaną na potrzeby tego postępowania (i ewentualnie w przyszłości innych). Nie będzie to adres poczty elektronicznej umożliwiający normalną korespondencję, a raczej tożsamość w określonym systemie teleinformatycznym umożliwiająca komunikację e-sądu z użytkownikiem (ewentualnie w przyszłości użytkowników między sobą). Taka skrzynka wygenerowana na potrzeby postępowania będzie przypominać raczej sposoby otrzymywania informacji na portalach aukcyjnych. Zaimplementowana w systemie będzie możliwość automatycznego przesłania wiadomości o wpływie określonej informacji do tej skrzynki, na podany przez

użytkownika „powszechny” adres pocztowy. Jednak z punktu widzenia skuteczności doręczenia dojdzie tej informacji na ten adres powszechny będzie obojętne.

Korzystanie z doręczeń elektronicznych wywoła obowiązek sprawdzania konta co najmniej co 14 dni. Zaznaczyć trzeba tutaj, że:

1) konto i akta elektroniczne to w istocie tożsame elementy, wszystko co będzie w elektronicznych aktach i co powinno być doręczone stronie, znajdzie się natychmiast w jej skrzynce; wyróżnienie skrzynki wynika z potrzeby nawiązania do terminologii znanej z procedury, ale też z powodu interesu użytkownika, bowiem prościej będzie, gdy zauważy on wszystkie istotne informacje ze wszystkich spraw po jednym logowaniu do skrzynki, niż gdy będzie musiał przeglądać wszystkie akta elektroniczne spraw, w których bierze udział po kolei. Skrzynka jest zatem sposobem na selekcję informacji,

2) wyróżnienie skrzynki wynika też z przekonania, że ich zaistnienie oraz przyzwyczajenie profesjonalnych pełnomocników do takiej komunikacji elektronicznej spowoduje możliwość wykorzystania tej struktury do innych postępowań sądowych,

3) założenie obowiązku sprawdzenia konta co 14 dni jest prostym nawiązaniem do stosowanego powszechnie podwójnego awizowania, co oznacza praktycznie 14 dni oczekiwania na odbiór przesyłki w urzędzie pocztowym. Terminu tego nie powinno się skracać,

4) doręczenie nastąpi, gdy adresat odczyta przesyłkę, co wygeneruje automatyczną informację (elektroniczne potwierdzenie odbioru), zapisaną w aktach sprawy lub też gdy upłynie 14 dni od jej zamieszczenia (elektroniczne awizowanie),

5) skrzynka będzie także zbiorem informacji, że nadane pismo (praktycznie wypełniony formularz) zostało zarejestrowane jako wpływające w systemie sądu.

Szczegóły w tym zakresie określi jednak rozporządzenie ministra, wydane według wskazanych wyżej zasad.

Analogicznie do regulacji obowiązującej w procedurze administracyjnej przyjęto rozwiązanie, że doręczenie elektroniczne następuje z datą wskazaną

w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie uznaje się za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia korespondencji w systemie teleinformatycznym.

Dodanie § 2 w art. 353¹ K.p.c. służy wyraźnemu umocowaniu elektronicznego postępowania upominawczego obok innych postępowań (w tym postępowania upominawczego) i wskazaniu, że czynności w e.p.u. wykonywać mogą także referendarze.

Równocześnie, z uwagi na to, że czynności sądu elektronicznego (nakaz zapłaty, postanowienia) i przewodniczącego (zarządzenia) są czynnościami urzędowymi, wprowadza się podwyższone wymogi co do wymaganego podpisu, wykorzystywanego przy ich wydawaniu, przy zachowaniu zasady neutralności technologicznej. Taka sama zasada dotyczy również komorników sądowych, którzy będą mieli obowiązek zaznaczenia w systemie teleinformatycznym faktu prowadzenia egzekucji na podstawie nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności pozostawioną wyłącznie w systemie teleinformatycznym oraz wyniku egzekucji (nowe art. 797 § 4, art. 816 § 4 oraz art. 816¹ K.p.c.). Natomiast sądy prowadzące księgi wieczyste oraz Krajowy Rejestr Sądowy, które w celu stwierdzenia istnienia podstaw wpisów w ramach prowadzonych postępowań badają istnienie i treść tytułów wykonawczych w postaci nakazów zapłaty wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie dokonują żadnych zmian w danych zawartych w systemie teleinformatycznym.

Czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym, są utrwalane tylko w systemie informatycznym, gdyż założeniem nowego trybu jest rezygnacja z prowadzenia akt papierowych (art. 505¹⁷ § 2 K.p.c.).

Wprowadzenie działu VII w tytule VII, księgi pierwszej, części pierwszej K.p.c. oraz wprowadzenie w tym nowym dziale VII rozdziału 1 wynika z konieczności odrębnego uregulowania szczegółów postępowania elektronicznego. Elektroniczne postępowanie upominawcze zostało umieszczone w nowym dziale, w którym w przyszłości będą mogły być regulowane kolejne postępowania elektroniczne.

W projektowanych przepisach art. 505¹⁵, 505¹⁶, 505¹⁷, 505¹⁸ przesądza się, że w e.p.u. stosuje się przepisy o postępowaniu upominawczym, jednak z odrębnościami wynikającymi z przepisów o e.p.u. Obligatoryjnie jest podejmowanie czynności drogą komunikacji elektronicznej. Kwestia skorzystania z tej drogi (czyli wykorzystania e.p.u.) stanowi wyłącznie wybór powoda, a więc ograniczenie do tej formy komunikacji nie jest ograniczeniem jego praw. Istotą wprowadzania e.p.u. jest wyłączenie wydatków na korespondencję pocztową z powodami i zastąpienie jej komunikacją elektroniczną.

Z kolei dla pozwanych metodą komunikacji będzie, wedle ich wyboru, droga elektroniczna lub też tradycyjna droga pisma procesowego. Jednak jeśli pozwany wnieśli pismo drogą elektroniczną – wówczas metoda elektroniczna stanie się wyłączna także dla niego i nie będzie już możliwe późniejsze wnoszenie innych pism w drodze tradycyjnej. Jest to istotne zarówno dla kwestii ustalenia jednolitej metody kontaktu sądu z pozwanym, jak też biegu terminów procesowych. Z uwagi na konieczność zapewnienia pozwanemu wiedzy o takich konsekwencjach, przewidziano obowiązek pouczenia go o tym.

Intencją projektu jest ograniczenie czynności sądu elektronicznego do niezbędnego minimum i wprowadzenie zasady, że czynności powoda podjęte w inny sposób, niż drogą elektroniczną nie wywołują skutków i sąd nie musi się w ogóle nimi zajmować. Z tego względu przyjęto rozwiązanie, podobne do art. 130 § 2 zd. 2 K.p.c., polegające na tym, że pisma procesowe powoda niewniesione drogą elektroniczną nie wywołują żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu. Regulacja ta ma zastosowanie także do pozwanego od momentu, w którym droga elektroniczna stanie się dla niego wyłączną w kontaktach z sądem.

Wnoszony pozew musi zawierać dane niezbędne do identyfikacji osoby wnoszącej pismo. Danymi takimi są: imię i nazwisko, adres, siedziba, ale również niepowtarzalny identyfikator. Dla osoby fizycznej takim identyfikatorem jest numer PESEL i właśnie z takim identyfikatorem będzie się wiązać login i hasło. Do tego numeru PESEL będzie przypisane imię i nazwisko. Doświadczenia z pracy sądowych systemów informatycznych (jak i innych) wskazują bowiem, że zapis imienia i nazwiska może dokonać się na parę możliwych sposobów

(odmiany imienia, nazwiska, dodatek lub brak tytułów) i ta sama osoba może wystąpić w paru tożsamościach. Tym samym jest konieczne przyporządkowanie loginu oraz hasła do niepowtarzalnego identyfikatora (PESEL), który jest związany z imieniem i nazwiskiem. Dane te muszą zostać określone, jako podawane w pozwie, bowiem są niezbędne dla identyfikacji osoby podpisem elektronicznym. Bez określenia obowiązku ich podania nie byłoby możliwości wygenerowania podpisu elektronicznego. W praktyce dla uzyskania podpisu już samo przygotowywanie pozwu będzie wymagać podania takiego identyfikatora. Identyfikator jest również potrzebny przy przeszukiwaniu masowej bazy danych, poszukiwanie określonej osoby po imieniu i nazwisku daje bowiem jedynie krąg imion i nazwisk, który trzeba dopiero przeszukać pod kątem tego, czy nie jest to większa grupa osób o tożsamych imionach i nazwiskach.

Rozwiązanie przyjęte w art. 505²⁰ – 505²⁴ koresponduje z konstrukcjami przyjętymi już w Kodeksie postępowania cywilnego, jednak z odrębnościami wynikającymi z istoty postępowania elektronicznego. W zwykłym postępowaniu upominawczym, w razie braku podstaw do wydania nakazu lub po uchyleniu nakazu, czy też w przypadku skutecznego wniesienia sprzeciwu, kieruje się sprawę na rozprawę. W elektronicznym postępowaniu upominawczym w sytuacji, w której zostanie wniesiony sprzeciw sprawa będzie przekazana do sądu według właściwości ogólnej. Przewiduje się, że w pozwie powód nie będzie wskazywał sądu na wypadek skutecznego wniesienia sprzeciwu, co oznacza, że powód decydując się na wniesienie pozwu w e.p.u. będzie rezygnował z wyboru sądu według właściwości przemiennej lub umownej na wypadek wniesienia sprzeciwu. W ten sposób w e.p.u. oraz w dalszym postępowaniu właściwość umowna traci charakter właściwości wyłącznej. System elektroniczny e-sądu będzie tak urządzony, że na podstawie adresu pozwanego wskaże sąd właściwy miejscowo w razie konieczności przekazania sprawy. W rzeczywistości rezygnacja z wniesienia pozwu do sądu według właściwości przemiennej lub umownej nastąpi przez samą decyzję o wniesieniu pozwu do sądu elektronicznego, który jako jedyny (lub później jeden z niewielu) w Polsce w większości spraw nie byłby właściwy według ogólnych reguł właściwości miejscowej. Ta niedogodność rezygnacji z wyboru sądu określonego umownie, nie będzie dotyczyć pozwanego, którego zarzut zgłoszony w sprzeciwie zostanie rozpozna-

ny przez sąd, któremu sprawę przekaże sąd elektroniczny. Przewiduje się takie urządzenie systemu, że na wypadek konieczności przekazania sprawy będzie on wskazywał również te sądy, które są właściwe dla kilku okręgów sądowych w niektórych rodzajach spraw (sprawy gospodarcze, sprawy z zakresu prawa pracy). Przewiduje się, że po złożeniu sprzeciwu, po uchyleniu nakazu zapłaty lub stwierdzeniu braku podstaw do jego wydania przekazanie sprawy przez e-sąd sądowi właściwemu nastąpi w drodze elektronicznej, a sąd właściwy będzie mógł akta elektroniczne wydrukować.

Po przekazaniu sprawy obydwie strony na wezwanie przewodniczącego będą miały możliwość uzupełnienia pozwu i sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznawana (na przykład w sprawach gospodarczych). Powód będzie również mógł uzupełnić warunki formalne pozwu konieczne do nadania biegu sprawie po jej przekazaniu (np. złożyć dokument pełnomocnictwa). W wypadku nieuzupełnienia warunków formalnych pozwu sąd umorzy postępowanie. Przyjęcie zasady pełnej kontynuacji postępowania po złożeniu sprzeciwu, po uchyleniu nakazu zapłaty lub stwierdzeniu braku podstaw do jego wydania sprawia, że nie można przejść do porządku dziennego nad faktem, że w sądzie elektronicznym wydano nakaz zapłaty lub były badane podstawy do wydania nakazu zapłaty – a więc toczyło się postępowanie. W związku tym, nawet jeżeli nie zostaną usunięte braki formalne pozwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana, to nie można już pozwu wniesionego w e.p.u. zwrócić, lecz należy umorzyć postępowanie.

Postępowanie elektroniczne zostało ukształtowane jako odrębne postępowanie, mające charakter wezwania do zapłaty. Z uwagi na brak obowiązku złożenia załączników i pełnomocnictwa przewidziano, że pozwany będzie mógł w bardzo prosty sposób złożyć sprzeciw od wydanego nakazu zapłaty. Sprzeciw ten nie będzie wymagał uzasadnienia i przywoływania dowodów. Zatem już samo oświadczenie pozwanego o jego sprzeciwie, spowoduje, że nakaz zapłaty w e.p.u. utraci moc.

Założeniem e.p.u. jest utrata mocy nakazu zapłaty w całości. Nie przewiduje się możliwości wnoszenia sprzeciwu co do części nakazu. Z tego względu koniecz-

ne stało się wyraźne zaznaczenie tego w art. 505²³ K.p.c., zaś w projektowanym art. 505²² K.p.c. wyraźne wyeliminowanie zastosowania art. 503 § 1 zd. 2 K.p.c., za wyjątkiem części dotyczącej zarzutów, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór.

Umieszczenie rozdziału 1 o elektronicznym postępowaniu upominawczym w nowym dziale VII z uwagi na systematykę kodeksu powinno nastąpić w miejscu, na który wskazuje projekt ustawy. W tej sytuacji ze względu na oznaczenie przepisów o postępowaniu uproszczonym jako art. 505¹ – 505¹⁴, a tym samym zajęcie indeksów 1 – 14, projektowane przepisy oznaczono jako art. 505¹⁵ – 505²⁴. Pozwoliło to na uniknięcie zmian numeracji dotychczas istniejących przepisów i jednocześnie wskazanie w ustawie miejsca, w którym będą mogły być regulowane kolejne postępowania elektroniczne.

Korzystanie z drogi elektronicznej dla uzyskania nakazu czyni koniecznym dokonanie zmian w przepisach regulujących egzekucję na podstawie tak wydanych nakazów. W związku z tym dokonano zmian w art. 773, 781, 783, 795, 797, 805, 816, a także dodano nowy art. 816¹ K.p.c. Zbędne jest zastosowanie w tym postępowaniu typowych zasad regulujących posługiwanie się tytułem wykonawczym, a więc dokumentem papierowym z pieczęcią. Za wyłączeniem takich zasad przemawia to, że samo podpisywanie tysięcy tytułów wykonawczych miesięcznie wymagałoby dużego nakładu pracy. W tej sytuacji wskazane jest posłużenie się, jako dokumentem papierowym, wydrukiem z systemu teleinformatycznego z nadrukowaną klauzulą. Dokument taki będzie posiadać kod dokumentu pozwalający zweryfikować jego autentyczność. Komornik, posługując się uprawnieniami dostępu do elektronicznych tytułów wykonawczych, zaznaczy, że prowadzi egzekucję na podstawie takiego tytułu oraz zaznaczy wynik egzekucji, posługując się przy tym bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Problem zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej został rozstrzygnięty w ten sposób, że w razie wystąpienia zbiegu wyznaczony do dalszego prowadzenia egzekucji zostanie komornik sądowy. Znalazło to wyraz w zmianie art. 773 § 1 i 2 K.p.c. oraz dodaniu nowego § 2¹ do tego artykułu.

Przyjęto takie rozwiązanie ze względu na konieczność ograniczenia ilości podmiotów mających dostęp do systemu teleinformatycznego z prawem ingerencji w dane zawarte w tym systemie przez odnotowywanie wszczęcia egzekucji oraz zakończenia egzekucji i jej wyniku. Zakłada się, że elektroniczny tytuł wykonawczy będzie istniał tylko jako zapis w systemie teleinformatycznym i nie jest celowe przełamywanie tego założenia tylko dla potrzeb umożliwienia prowadzenia obydwu egzekucji przez administracyjne organy egzekucyjne – w razie ewentualnego rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji na ich korzyść. Nie jest wykluczone, że w przyszłości będzie możliwe rozszerzenie listy podmiotów uprawnionych do zmiany danych w systemie – o ile na to pozwolą doświadczenia zebrane w czasie działania ustawy.

Z umożliwieniem prowadzenia egzekucji na podstawie nakazu zapłaty wydane-
go w elektronicznym postępowaniu upominawczym wiąże się konieczność zmian w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191, z późn zm.). Zasadnicza część czynności komornika powinna być opisana w rozporządzeniu. Podkreślić jednak należy, że nie dotyczy to materii ustawowej w zakresie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego. Odrębności dotyczące zagadnień procesowych (proceduralnych) nadawania klauzuli wykonalności nakazom zapłaty wydanym w e.p.u., a także prowadzenia egzekucji na podstawie tzw. elektronicznego tytułu wykonawczego stanowiące materię kodeksową zostały przewidziane w art. 783 § 4, 795 § 3, 797 § 2 – 4, 805 § 3, 816 § 2 , 816¹ Kodeksu postępowania cywilnego. Jest to regulacja kompletna. Natomiast konieczne jest wydanie rozporządzenia opisującego, w jaki sposób komornik powinien podejmować czynności niemające charakteru proceduralnego, aby doprowadzić do wykonania czynności egzekucyjnych, czy – szerzej – czynności postępowania egzekucyjnego.

Ustawa wprowadza obowiązki Krajowej Rady Komorniczej i delegację dla rozporządzenia, a to w związku z problemem obecnej delegacji do wydania rozporządzenia o czynnościach komorników w tej ustawie.

Wprowadzono też stosowne regulacje dopuszczające stosowanie bezpiecznego podpisu elektronicznego przez komorników sądowych. Komornicy będą mieli

możliwość stosowania tego podpisu w kontaktach z innymi podmiotami oraz obowiązek jego stosowania w razie wprowadzania danych do systemu teleinformatycznego w zakresie swoich obowiązków wynikających z art. 797 § 4 oraz art. 816 § 2 K.p.c. (dodany nowy art. 816¹ K.p.c.). To z kolei spowodowało potrzebę odpowiedniego sformułowania nowego art. 17b ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, a także art. 10 projektu (wskazanie art. 5 jako wchodzącego wcześniej w życie).

Zrezygnowano z definiowania w ustawie pojęcia elektronicznego tytułu wykonawczego, chociaż pojęcie to byłoby bardzo użyteczne ze względów redakcyjnych, na przykład dla potrzeb sformułowania przepisów art. 797 § 2 i 4. Definiowanie tego tytułu uznano za niewskazane, ponieważ definicja mogłoby sugerować, że nowy tytuł wykonawczy opiera się na nowym rodzaju tytułu egzekucyjnego. Tymczasem elektroniczny tytuł egzekucyjny mieści się w dotychczasowym katalogu tytułów egzekucyjnych zawartym w art. 777 § 1 K.p.c. (punkty 1 oraz 1¹).

Tytuły wykonawcze w postaci nakazów zapłaty wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym, którym nadano klauzulę wykonalności pozostawioną wyłącznie w systemie teleinformatycznym są nie tylko podstawą egzekucji, ale również mogą być podstawą wpisów w księgach wieczystych oraz mogą być badane na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186). W związku z tym dokonano zmian w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących postępowania wieczystoksięgowego (artykuły 626² § 3, 626² § 3¹, 626² § 2¹) oraz postępowania rejestrowego (art. 694 § 1¹). W przypadku obydwu postępowań w celu opisanie czynności sądów, niemających charakteru proceduralnego, prowadzących do weryfikacji istnienia i treści tytułu wykonawczego oraz utrwalenia wyników tej weryfikacji w aktach sprawy, zostaną wprowadzone konieczne zmiany do obowiązujących obecnie rozporządzeń wykonawczych na podstawie wystarczających istniejących delegacji ustawowych (art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, art. 48, 60 ustawy o KRS).

Zmiany do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.) wynikające z art. 7 projektu zostały już omówione przy okazji uwag dotyczących art. 17 K.p.c.

Wprowadzenie odrębnego postępowania elektronicznego wywołuje potrzebę zmian w określeniu wysokości opłat sądowych. W związku z tym w art. 9 projektu proponuje się zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.). Opłata w wysokości $\frac{1}{4}$ nie będzie uzupełniana w razie wniesienia sprzeciwu, uchylenia nakazu zapłaty i stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty oraz – tak jak dotychczas – będzie zwracana w razie zwrotu pozwu. Taka regulacja ma na celu skłonienie jak największej ilości powodów do rezygnacji ze zwykłego postępowania upominawczego angażującego wszystkie sądy w Polsce, zajmującego zarówno orzeczników, jak i sekretariaty sądów oraz generującego duże koszty tradycyjnych doręczeń. Poprzestanie na pobraniu $\frac{1}{4}$ opłaty w sprawach, które zostaną zakończone prawomocnym nakazem zapłaty nie powoduje różnicy w ostatecznej wysokości opłaty, ponieważ w dotychczasowym postępowaniu upominawczym $\frac{3}{4}$ opłaty jest zwracane, jeżeli uprawomocnił się nakaz zapłaty. Rezygnacja z uzupełniania opłaty w pozostałych przypadkach powinna uczynić elektroniczne postępowanie upominawcze znacznie atrakcyjniejszym dla powodów od dotychczasowego postępowania upominawczego.

W ustawie o kosztach sądowych nie przesądza się szczegółowych kwestii związanych z trybem pobierania opłat, albowiem jest to kwestia rozporządzeń.

Dodanie art. 104¹ ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych eliminuje możliwość korzystania przez powoda ze zwolnienia od kosztów sądowych. Takie rozwiązanie wydaje się uzasadnione. Z jednej strony rozpatrywanie wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych w znacznym stopniu wydłużałoby postępowanie, co jest sprzeczne z celem proponowanych zmian, zaś z drugiej strony eliminacja możliwości uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych nie narusza praw powoda. Korzystanie z e.p.u. nie jest obligatoryjne. Do powoda należy wybór, jaką drogę postępowania wybierze. Jeżeli powód chce skorzystać ze zwolnienia może wybrać drogę tradycyjnego postępowania upominawczego.

Eliminacja możliwości zwolnienia od kosztów sądowych nie dotyczy natomiast pozwanego. Składając sprzeciw nie musi on bowiem uiszczać żadnych kosztów.

Jeśli natomiast chodzi o zażalenie na postanowienie sądu elektronicznego oraz skargę na orzeczenie referendarza w elektronicznym postępowaniu upominawczym, to wprowadzono zasadę, że są one wolne od opłat sądowych.

Wyłączenie konkretnych przepisów dotyczących zwolnienia od kosztów sądowych oznacza, że zostało zachowane ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych przewidziane w innych przepisach (np. dla Skarbu Państwa, Rzecznika Praw Obywatelskich etc.).

Przewidziane w art. 2 – 4 oraz art. 6 i 8 projektu nowelizacji: ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, z późn. zm.), ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, z późn. zm.), ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39), ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1417, z późn. zm.) służą wyraźnemu wprowadzeniu zasad uzyskiwania danych do składania podpisu elektronicznego oraz wskazaniu roli korporacji zawodowych oraz prokuratury i Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w tym zakresie. Szczególny tryb uzyskiwania tych danych umożliwić ma bezsprzeczną identyfikację profesjonalnego pełnomocnika uwierzytelniającego się w systemie.

Projekt ustawy został zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy w rozumieniu art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia ustawy

Celem proponowanej regulacji jest podniesienie sprawności postępowania w sprawach cywilnych, gospodarczych i pracowniczych przez wprowadzenie nowoczesnego, informatycznego systemu umożliwiającego sprawne rozpoznawanie pozwów i podniesienie jakości obsługi stron w postępowaniu sądowym.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje ustawa

Projekt ustawy oddziałuje na nieoznaczony krąg podmiotów. Z rozwiązań przewidzianych w projekcie mogą korzystać wszyscy, jednak w szczególności projekt kierowany jest do przedsiębiorców, którzy dochodzą swych roszczeń w sposób masowy.

3. Konsultacje

Projekt został przedstawiony w celu wydania opinii Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, samorządom korporacji prawniczych – Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Krajowej Radzie Komorniczej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, a także Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Centre Club, Krajowej Izbie Gospodarczej. Projekt został również opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Opinie do przedstawionego projektu wpłynęły od wszystkich wskazanych wyżej podmiotów. Uwag do projektu nie zgłosiło Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej. Pełną aprobatę dla idei projektu wyraziły Business Centre Club, Krajowa Izba Gospodarcza i Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Generalnie uwagi dotyczyły kwestii odnoszących się do szcze-

gółowych rozwiązań, podnosiły zastrzeżenia natury redakcyjnej oraz co do zastosowanej techniki legislacyjnej i nie negowały przyjętego modelu elektronicznego postępowania upominawczego.

Zastrzeżenia do idei skonstruowania e.p.u. jako postępowania odrębnego zostały przedstawione w opinii Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz w odrębnym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego Jacka Gudowskiego.

Odnosząc się do tych uwag należy stwierdzić, że istotnie Kodeks postępowania cywilnego zawiera obecnie zbyt dużo postępowań odrębnych o podobnym charakterze (postępowanie upominawcze, postępowanie nakazowe, postępowanie uproszczone). Ponadto w związku z koniecznością wprowadzenia do prawa polskiego przepisów rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady o europejskim nakazie zapłaty nr 1896/2006 i europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń 861/2007 zachodzi konieczność wprowadzenia do polskiego prawa także tych kolejnych typów postępowań. Jednocześnie należy jednak podkreślić, że nie może być to argumentem przeciwko wprowadzeniu do kodeksu postępowania cywilnego regulacji pozwalającej stronom kontaktować się z sądem drogą elektroniczną. Brak takiej możliwości jest powszechnie krytykowany i stwarza z K.p.c. jedyłą procedurę, która została, w tym obszarze, daleko za rozwiązaniami przyjętymi w Kodeksie postępowania administracyjnego. Oczywiście sam postulat wprowadzenia tej drogi komunikacji z sądem musi być zrealizowany kompleksowo, aby stanowił istotną wartość i realizował cel, jakim jest uproszczenie i przyspieszenie dochodzenia roszczeń pieniężnych. Nie jest możliwe obecnie dopuszczenie do elektronicznej komunikacji z sądem w innych postępowaniach, ponieważ wymagałoby to drukowania pism procesowych przesyłanych elektronicznie do sądu. Brak możliwości technicznych, a także uwarunkowań prawnych dla istnienia akt elektronicznych, ich archiwizacji i zapewnienia bezpieczeństwa. Projekt wprowadzenia zatem elektronicznego postępowania upominawczego stara się unikać tych problemów, stwarzając koncepcję akt elektronicznych na normatywnym modelu jakim jest obecnie istniejące w Kodeksie postępowania cywilnego

postępowanie upominawcze. Podobnie zresztą jak czyni się to w prawie niemieckim i angielskim.

Koncepcja stworzenia kolejnego postępowania odrębnego jakim ma się stać elektroniczne postępowanie upominawcze oparta jest na konieczności uwzględnienia specyfiki, z jakim się wiąże elektroniczny sposób kontaktu z sądem. Projekt zakłada jednak posłużenie się obecnie istniejącym postępowaniem upominawczym, jako tym postępowaniem odrębnym, które ze względu na swój charakter, najbardziej będzie przydatne, dla osiągnięcia zamierzonego celu, jakim jest uproszczenie dochodzenia roszczeń przez digitalizację czynności procesowych stron oraz czynności sądu. W zamyśle projektu, elektroniczne postępowanie upominawcze stanowi jedynie formę postępowania upominawczego „zwykłego”, z pewnymi niezbędnymi odrębnościami, które zostały uregulowane w Rozdziale 1 Działu VII „Elektroniczne postępowanie upominawcze”. Nie ma potrzeby powtarzać rozwiązań ujętych już w Rozdziale 3 Działu V „Postępowanie upominawcze”. Stąd też szereg przepisów dotyczących właściwości sądu, sposobu składania pism procesowych, sposobu dokonywania doręczeń, szczególnych wymogów dotyczących obowiązku składania pełnomocnictwa procesowanych zostało ujęte w przepisach ogólnych regulujących odpowiednią materię. Należy także zauważyć, że koncepcja ujęcia elektronicznego postępowania upominawczego jako odmiany postępowania upominawczego jedynie w zakresie formy dokonywania czynności procesowych została przyjęta na posiedzeniu zespołu ds. elektronicznego postępowania upominawczego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. Ta forma jednak stwarza dodatkowe konsekwencje, które wymagają odrębnej regulacji, to jest: potrzebę wyłączenia przepisów o innym postępowaniu odrębnym, że czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym dokonuje także referendarz sądowy, że czynności sądu i referendarza oraz przewodniczącego utrwalane są jedynie w systemie teleinformatycznym, jakie dodatkowe elementy powinien zawierać pozew, w jakiej postaci pozwany może wnieść sprzeciw i co zawiera sprzeciw, jakie są konsekwencje wniesienia sprzeciwu, odmowy wydania nakazu zapłaty i uchylecia nakazu zapłaty.

W tym kontekście, skoro elektroniczne postępowanie upominawcze ma stanowić jedynie formę postępowania upominawczego „zwykłego” przyjęto model regulacji ujmujący to postępowanie jako odmianę postępowania upominawczego. Równocześnie jednak ze względu na specyfikę tego postępowania i przewidywany rozwój postępowań elektronicznych stworzony został nowy dział VII. Należy także wskazać, że wobec pojawiających się głosów doktryny w przedmiocie rezygnacji z wielu postępowań odrębnych, w tym z postępowania upominawczego, wprowadzenie e.p.u. jest o tyle ważne, że elektroniczne postępowanie upominawcze może zastąpić w przyszłości postępowanie upominawcze „zwykłe”. Jeżeli dodatkowo dojdzie do likwidacji postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych, postępowania uproszczonego, to postępowania „uproszczone” w kodeksie postępowania cywilnego zostaną ograniczone jedynie do postępowania nakazowego, elektronicznego postępowania upominawczego i innych postępowań elektronicznych oraz postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

Zastrzeżenia dotyczące modelu postępowania przyjętego we wcześniejszej fazie prac legislacyjnych podniesione zostały przez prof. dr hab. Feliksa Zedlera – członka Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz przez Krajową Radę Radców Prawnych.

W ich uwzględnieniu odstąpiono od pierwotnej idei zakończenia postępowania w każdym wypadku na etapie przed sądem elektronicznym. Ostatecznie wprowadzono do projektu zmiany zapewniające pełną kontynuację postępowania, a więc nie tylko po wniesieniu sprzeciwu, ale także w razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w e.p.u. oraz w razie wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 502¹ § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego. Wprowadzona zmiana spowodowała, że bezprzedmiotowe stały się obecnie uwagi Krajowej Rady Komorniczej, co do braku właściwej regulacji w zakresie sposobu zakończenia postępowania, uwagi co do wyłączenia możliwości uzyskania rozstrzygnięcia o kosztach procesu w sytuacji braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w e.p.u. i w przypadkach określonych w art. 502¹ § 1 i 2 K.p.c. (zgłoszone przez prof. dr hab. Feliksa Zedlera oraz Naczelną Radę Adwokacką), a także wątpliwości Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego w zakresie mechanizmu „przejścia” z elektro-

nicznego postępowania upominawczego do postępowania zwykłego w razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu.

Omawiana zmiana powoduje, że nie ma obecnie uzasadnienia do zwracania pobranych opłat z wyjątkiem sytuacji, kiedy zwraca się pozew. W związku z tym zbędna jest zaproponowana wcześniej zmiana art. 79 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zachowano natomiast rozwiązanie, że pobrana opłata w wysokości $\frac{1}{4}$ opłaty stosunkowej nie jest uzupełniana do zakończenia postępowania, to jest również w sytuacji kiedy postępowanie nie zakończy się prawomocnym nakazem zapłaty. Zasada ta jest obecnie z punktu widzenia wysokości opłat sądowych istotną finansową zachętą do korzystania z elektronicznego postępowania upominawczego.

Uwzględniono też uwagę Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, prof. dr hab. Feliksa Zedlera oraz Krajowej Rady Komorniczej co do przepisów dotyczących wszczęcia egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego i regulacje te przeniesiono do § 2 – 4 art. 797 K.p.c.

Za oczywiście uzasadnione uznano uwagi co do potrzeby uwzględnienia w projektowanych przepisach dotyczących podpisu elektronicznego dla potrzeb e.p.u. innych kwalifikowanych pełnomocników – to jest rzeczników patentowych oraz radców Prokuraturii Generalnej, uzupełniając odpowiednio regulacje o art. 8 i 9 (uwagi Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, prof. dr hab. Feliksa Zedlera). Za niezbędne z uwagi na treść art. 7 K.p.c. uznano też uzupełnienie regulacji w tym zakresie przez dodanie art. 7 w odniesieniu do uzyskiwania danych na potrzeby e.p.u. przez prokuratorów.

Zgodnie z przyjętym obecnie modelem postępowania i uwagą w tym zakresie zgłoszoną przez Krajową Radę Radców Prawnych w proponowanym art. 505²⁴ § 1 K.p.c. wprowadzono obowiązek uzupełnienia pozwu w wypadku wskazanym w art. 505²³ K.p.c.

Uwzględniona została uwaga przedstawiona przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego przez wprowadzenie obowiązku przedstawienia danych umożliwiających identyfikację pełnomocnictwa oraz uprawnień do występo-

wania w charakterze pełnomocnika. Zabezpieczeniem przed lekkomyślnym nadużywaniem powoływania się na istnienie pełnomocnictwa jest nałożenie obowiązku powołania się na pełnomocnictwo ze wskazaniem daty, zakresu pełnomocnictwa oraz okoliczności wymienionych w art. 87 Kodeksu postępowania cywilnego. Przewiduje się, że system będzie wymuszał zaznaczenie tych danych. Podobne rozwiązanie przyjęte zostało dla przedstawicieli ustawowych, organów oraz osób wymienionych w art. 67 K.p.c. (zmienione art. 68 i art. 89 § 1 K.p.c.). W razie przekazania sprawy sądowi według właściwości ogólnej po złożeniu sprzeciwu, w razie braku podstaw do wydania nakazu, albo po uchyleniu nakazu zapłaty pełnomocnictwo będzie musiało być przedstawione sądowi, który będzie dalej rozpoznawał sprawę.

W opiniach Krajowej Rady Sądownictwa oraz Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego została wskazana zbędność wprowadzania regulacji art. 394 § 4 K.p.c. ponieważ w postępowaniu zażaleniowym ma zastosowanie wyłączenie przepisów art. 89 § 1 zd. 1, art. 126 § 3 i art. 128 § 1 przewidziane dla postępowania przed sądem pierwszej instancji w elektronicznym postępowaniu upominawczym – na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 391 § 1 K.p.c. Uwagi te zostały uwzględnione przez skreślenie projektowanego przepisu. Podzielone zostało stanowisko zawarte w opinii Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego o konieczności zmiany art. 479^{1a} K.p.c. w celu wykluczenia pierwszeństwa przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Takiego rezultatu nie zapewniał wystarczający dla wyłączenia innych postępowań projektowany przepis art. 505¹⁶.

Nie uwzględniono natomiast postulatu Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” co do potrzeby wydłużenia terminu określonego w art. 505²⁴ § 1 K.p.c. Wydaje się on odpowiedni mając na uwadze czynności, do jakich dochowania powód zostaje zobowiązany.

Podobnie nie są uzasadnione obawy Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, co do konstytucyjności proponowanego brzmienia art. 353¹ § 2 K.p.c., przyznającego referendarzowi w e.p.u. prawo do wydawania nakazów zapłaty. Analogiczne rozwiązanie funkcjonuje już obecnie w zwykłym postępowaniu upominawczym. Nie podzielono też obaw Stowarzyszenia co

do niekonstytucyjności rozwiązania przyjętego w art. 104¹ ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powód ma jedynie możliwość skorzystania z e.p.u. i jeżeli decyduje się na ten szczególny tryb dochodzenia roszczeń nie może ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych. Gdy zaś oceni, że jego sytuacja uzasadnia skorzystanie z instytucji „prawa ubogich”, ma możliwość dochodzenia swego roszczenia w zwykłym postępowaniu upominawczym, gdzie przysługuje mu uprawnienie wystąpienia z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych. Zarzut niekonstytucyjności tego przepisu nie może być oparty na przykładzie przepisu art. 626¹ § 4 K.p.c., który został uznany za niekonstytucyjny. Dotyczył on postępowania wieczystoksięgowego i nie pozwalał jego uczestnikom realizować swoich uprawnień w inny sposób w tym postępowaniu (ani w żadnym innym) przy uwzględnieniu prawa do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych.

Przedstawiony projekt ustawy nie wymagał konsultacji z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze informatyzacji oraz bezpieczeństwa systemów informatycznych. Zawiera on jedynie realizację niekontrowersyjnych idei informatyzacji postępowania sądowego oraz poszerzania obszarów, w których możliwe jest posługiwanie się podpisem elektronicznym o różnym stopniu kwalifikowania. Konsultacje z tymi podmiotami zostaną przeprowadzone w szerokim zakresie na dalszym etapie prac nad projektem sądu elektronicznego w odniesieniu do rozporządzeń wykonawczych bezpośrednio wpływających na przyjęte rozwiązania informatyczne i bezpieczeństwo systemu. Dotyczy to w szczególności rozporządzenia w sprawie posługiwania się podpisem, doręczeń i wnoszenia pism w elektronicznym postępowaniu upominawczym, w sprawie elektronicznej klauzuli wykonalności, w sprawie szczegółowych czynności komornika w egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego oraz rozporządzenia zmieniającego regulamin urzędowania sądów powszechnych.

4. Skutki finansowe i społeczno-gospodarcze ustawy

Projekt będzie w całości finansowany ze środków budżetu państwa. Szacuje się, że koszt jego wdrożenia i realizacja w pierwszym roku funkcjonowa-

nia elektronicznego postępowania upominawczego wyniesie około 14 370 000 zł. Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi kształtować się będą na poziomie 2 514 097 zł przy założeniu, że liczba pracowników merytorycznych w pierwszym roku funkcjonowania e-sądu jako wydziału sądu rejonowego wynosić będzie 35 osób, w tym 1 sędzia, 12 referendarzy i 22 urzędników, a e-sądu odwoławczego jako wydziału sądu okręgowego – 12 osób, w tym 4 sędziów i 8 urzędników. W drugim i trzecim roku działania e-sądu, w zależności od potrzeb i stopnia zainteresowania korzystaniem z tej drogi dochodzenia roszczeń, przewiduje się ewentualne zatrudnienie po 5 dodatkowych osób (w tym 2 referendarzy i 3 urzędników), co powinno spowodować wzrost wydatków w stosunku do pierwszego roku funkcjonowania e-sądu jedynie o 264 365 zł rocznie. Wydatki na utworzenie nowych miejsc pracy (bez stanowisk komputerowych) kształtować się będą na poziomie 141 000 zł.

Koszt wytworzenia systemu wynosić będzie w granicach 8 850 000 zł, a wydatki na jego utrzymanie i rozwój winny zamknąć się kwotą 2 000 000 zł w stosunku rocznym. Wskazane koszty wytworzenia systemu obejmują zbudowanie sieci lokalnej i utworzenie dostępu do platformy e.p.u. dla podmiotów zewnętrznych, utworzenie odpowiedniej liczby stanowisk komputerowych, koszt urządzeń specjalistycznych – w tym drukarek i maszyn kopertujących, koszt serwerów, licencji na oprogramowanie, w tym oprogramowanie systemowe, koszt bazy danych i aplikacji e-sąd, szkoleń, prac organizacyjnych. Na koszt utrzymania i rozwoju systemu składać się będą wydatki związane z serwisem i rozwojem infrastruktury, zakupem i uzupełnianiem bazy urządzeń specjalistycznych, aktualizacją i serwisem serwerów wraz z oprogramowaniem, aplikacji e-sąd, usługami dostępowymi do Internetu i systemu bankowości, materiałami eksploatacyjnymi i utrzymaniem obsługi systemu.

Wydatki związane z zabezpieczeniem bazy lokalowej przy przyjęciu najmniej korzystnego wariantu nie powinny przekroczyć 864 000 zł rocznie, co odpowiadałoby kosztowi najmu budynku o powierzchni ok. 900 m².

Wprowadzenie zasady pełnej kontynuacji postępowania w e.p.u. z zachowaniem rozwiązania, że pobrana opłata w wysokości $\frac{1}{4}$ opłaty stosunkowej nie jest uzupełniana do zakończenia postępowania spowoduje co prawda, że w pewnej ilości spraw, które nie zakończoną się uprawomocnieniem nakazu zapłaty ostatecznie pobrana opłata będzie mniejsza niż, gdyby sprawa została rozpoznawana w zwykłym postępowaniu upominawczym. Dokładne oszacowanie zmniejszenia wysokości wpływów do budżetu wynikających z tego tytułu nie jest obecnie możliwe, ponieważ nie gromadzi się danych statystycznych, jaka część spraw w postępowaniu upominawczym kończy się prawomocnym nakazem zapłaty, jaka jest struktura wartości przedmiotu sporu w tych sprawach i co za tym idzie, jaka jest struktura wysokości opłat w tych sprawach. Szacuje się, że ponad 90 % spraw w postępowaniu upominawczym kończy się prawomocnym nakazem zapłaty bez dalszej kontynuacji postępowania. Można prognozować, że odsetek ten będzie większy w e.p.u., ponieważ posługiwać się będą tym postępowaniem tzw. „powodowie masowi”, dochodzący niespornych wierzytelności. Zauważyć też trzeba, że w e.p.u. wyłączona jest możliwość ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych, co implikuje konieczność uiszczenia opłaty wraz z wniesieniem pozwu. W każdym razie można sformułować tezę, że korzyści wynikające z tytułu wprowadzenia systemu e-sądu powinny przeważać nad ewentualnymi negatywnymi skutkami dla budżetu z tytułu zmniejszenia opłat sądowych w e.p.u. i wydatkami na jego powstanie oraz funkcjonowanie już w pierwszym roku działania e-sądu.

Jednocześnie przewiduje się obniżenie kosztów funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Zmniejszą się zasadniczo wydatki sądownictwa związane z obsługą pozwów. Zastosowanie walidacji danych przy wypełnianiu pozwu zredukuje praktycznie do zera koszty wezwań do uzupełnienia jego braków, a wprowadzenie dla powoda obowiązku elektronicznej komunikacji z sądem oraz dokonywanie mu doręczeń w tej formie obniży znacząco wydatki na korespondencję (doręczenia papierowe). Przyjęcie zasady prowadzenia akt w formie elektronicznej wyeliminuje koszty ich funkcjonowania w formie papierowej, ze wszystkimi tego konsekwencjami finansowymi (w tym kosztami archiwizacji). Szacuje się, że całkowity koszt obsługi 400 000 pozwów, któ-

rych wpłynięcie w e.p.u. jest możliwe już w pierwszym roku funkcjonowania systemu, powodowałoby wydatki sądownictwa na koszt ich rozpoznania w tradycyjnym postępowaniu rzędu 21 400 000 zł. Odpowiednio szacowany koszt obsługi takiej ilości pozwów w e.p.u. nie powinien przekroczyć 6 400 000 zł, co daje oszczędność na poziomie 15 000 000 zł. Uzyskana kwota to redukcja kosztów funkcjonowania sądownictwa w wysokości ok. 70 %.

Oznacza to, że całkowite nakłady na system powinny skompensować się z oszczędnościami już w pierwszym roku jego funkcjonowania, a dalsze lata przyniosą już istotne oszczędności.

Istotny jest także fakt, że przez zastosowanie systemu teleinformatycznego osiągnięta zostanie ok. 70 % redukcja kosztów ponoszonych przez powodów, którzy skorzystają z proponowanej drogi e.p.u. Umożliwienie powodowi złożenia pozwu przez wypełnienie formularza internetowego ułatwi mu dostęp do sądu, uprości czynności, które zmuszony będzie podjąć i istotnie skróci ich czas. Poza niewątpliwie korzystnymi dla powoda skutkami finansowymi wyboru tej drogi postępowania sądowego oraz oszczędnością jego czasu związaną z kierowaniem korespondencji do sądu, znacznie (do kilku dni) skrócić się powinien okres oczekiwania przez powoda na rozstrzygnięcie jego żądania.

Ze wskazanych wyżej względów proponowana regulacja może pośrednio i tylko pozytywnie wpłynąć na warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez umożliwienie podmiotom gospodarczym skorzystania z możliwości dochodzenia swoich roszczeń w e.p.u. ze wszystkimi jego dobrodziejstwami. Trzeba też zauważyć, że w sprawach gospodarczych podmioty najczęściej występują z roszczeniami pieniężnymi, które będą mogły być obecnie dochodzone w ramach e.p.u. Uzyskanie przez przedsiębiorcę szybkiego rozstrzygnięcia w zakresie zgłoszonego przed e-sądem żądania i bezzwłocznego zainicjowania postępowania zmierzającego do wyegzekwowania zasądzonej należności z pewnością pozytywnie wpłynie na warunki funkcjonowania przedsiębiorczości w kraju.

Projekt nie wpływa bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki, funkcjonowanie przedsiębiorstw, rynek pracy i ochronę środowiska.

Wejście w życie projektowanej regulacji nie wpłynie negatywnie na bezpieczeństwo systemu w związku z rezygnacją z obowiązku posługiwania się przez powodów kwalifikowanym podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym. Wykorzystanie do celów identyfikacji loginu i hasła jest zdecydowanie wystarczającym i powszechnie stosowanym (choćby w bankowości elektronicznej) rozwiązaniem, gdzie położono znaczny nacisk na wymogi bezpieczeństwa systemu.

5. Wstępna opinia o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej

Materia projektu leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/1511 /08/DP/JS

Warszawa, dnia 4 lipca 2008 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wyrażona na podstawie art. 9 pkt 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, z późn. zm.) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem (pismo nr RM-10-108-08) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Zbigniew Cwiąkański
Minister Sprawiedliwości

PARLAMENT
SEKRETARZ STANU
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

2008-07-07

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym oraz
sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w elektronicznym
postępowaniu upominawczym**

Na podstawie art.126 § 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) tryb zakładania konta w systemie teleinformatycznym służącym do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego;
- 2) sposób posługiwania się podpisem elektronicznym w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831 i Nr 123, poz. 849;

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie – rozumie się ustawę z dnia 17 listopada 1964 r.- Kodeks postępowania cywilnego;
- 2) podpisie elektronicznym – rozumie się przez to podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.²⁾);
- 3) systemie teleinformatycznym – rozumie się przez to system teleinformatyczny w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm.³⁾), obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze, dostępny za pośrednictwem stron podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości;
- 4) sądzie – rozumie się przez to wydział sądu rejonowego lub okręgowego właściwy do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego;
- 5) użytkownikowi – rozumie się przez to osobę fizyczną, która uwierzytelnia się w elektronicznym postępowaniu upominawczym na właściwym koncie;
- 6) profesjonalnym pełnomocnikiem – rozumie się przez to użytkownika występującego w sprawie jako radca prawny, adwokat, rzecznik patentowy lub radca prokuraturii generalnej Skarbu Państwa;
- 7) użytkownikowi kwalifikowanemu – rozumie się przez to użytkownika uwierzytelniającego się w imieniu powoda komunikującego się z sądem za pomocą dedykowanego dla tego celu oprogramowania;
- 8) koncie – rozumie się przez to funkcjonalność systemu teleinformatycznego umożliwiającą użytkownikowi uwierzytelnienie w systemie teleinformatycznym;
- 9) nazwie użytkownika - rozumie się przez to identyfikator nadany użytkownikowi w systemie teleinformatycznym;
- 10) haśle - rozumie się przez to poufne dane do składania podpisu elektronicznego;
- 11) uwierzytelnieniu – rozumie się przez to uzyskanie przez użytkownika dostępu do właściwego konta;

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 i Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2006 r. Nr 145, poz. 1050.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808.

12) odbiorze doręczanego pisma – rozumie się przez to pierwsze uwierzytelnienie się użytkownika na koncie po umieszczeniu doręczanego pisma w elektronicznych aktach właściwej sprawy;

13) administratorze grupy użytkowników kwalifikowanych – użytkownikowi kwalifikowanemu uprawnionemu do określania zakresu uprawnień innych użytkowników kwalifikowanych do działania w systemie teleinformatycznym w imieniu danej strony.

§ 3. 1. Konto zakłada się w systemie teleinformatycznym po:

1) podaniu imienia (imion) oraz nazwiska, numeru PESEL, o ile dana osoba go posiada, oraz numeru dowodu osobistego, a także miejsca urodzenia;

2) dokonaniu automatycznej weryfikacji zgodności danych wskazanych w pkt 1 w bazie PESEL;

3) wskazaniu przez wnioskodawcę nazwy użytkownika i hasła.

2. Osoba, której nie jest wydawany dowód osobisty wskazuje, zamiast jego numeru, numer dokumentu potwierdzającego jej tożsamość.

3. W przypadku osób posługujących się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu założenie konta następuje po złożeniu podpisu w systemie teleinformatycznym.

§ 4.1. Po założeniu konta zgodnie z § 3, użytkownikowi, na wniosek, nadawane są uprawnienia profesjonalnego pełnomocnika lub administratora grupy użytkowników kwalifikowanych.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, wnoszony jest w postaci wydruku z systemu teleinformatycznego.

3. Dane zawarte we wniosku, o którym mowa w ust. 2, wprowadzane są do systemu teleinformatycznego przed sporządzeniem wydruku.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

1) imiona i nazwisko wnioskodawcy,

2) nazwę użytkownika,

3) numer PESEL,

3) wnioskowane uprawnienia (administrator grupy użytkowników kwalifikowanych lub profesjonalny pełnomocnik),

4) podpis wnioskodawcy.

5. Do wniosku użytkownika wnioskującego o uprawnienia administratora grupy użytkowników kwalifikowanych należy dołączyć odpis z właściwego dla reprezentowanej osoby rejestru lub ewidencji oraz upoważnienie osoby, w imieniu której będzie działał.

6. We wniosku użytkownika wnioskującego o uprawnienia profesjonalnego pełnomocnika należy podać numer wpisu na listę adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych lub dokument zaświadczający o powołaniu na radcę prokuratury generalnej Skarbu Państwa.

7. Potwierdzenie uzyskania uprawnień profesjonalnego pełnomocnika lub administratora grupy użytkowników kwalifikowanych przekazywane jest na konto.

§ 5. Użytkownik, któremu nadane zostały uprawnienia administratora grupy użytkowników kwalifikowanych zgodnie z § 4, może, za pomocą systemu teleinformatycznego, nadać innym użytkownikom uprawnienia użytkownika kwalifikowanego. Nadanie uprawnień użytkownika kwalifikowanego zgodnie ze zdaniem poprzednim może zostać w każdej chwili odwołane.

§ 6. Na skutek wniesienia pozwu w systemie teleinformatycznym tworzone są elektroniczne akta sprawy.

§ 7. 1. Konto i akta sprawy udostępniane są użytkownikowi wyłącznie po uwierzytelnieniu na właściwym koncie.

2. O ile przepis szczegółowy nie stanowi inaczej, elektroniczne akta sprawy udostępniane są użytkownikowi, który jest powodem lub który wniósł pozew w imieniu powoda. Pozwanemu lub osobie działającej w jego imieniu akta sprawy

udostępnia się, jeśli posługuje się hasłem doręczonym pozwanemu wraz z odpisem nakazu zapłaty.

3. Uwierzytelnienie następuje za pomocą podpisu elektronicznego.

4. W przypadku, o którym mowa w § 3 ust 1 i 2, podpis elektroniczny składany jest poprzez podanie nazwy użytkownika i hasła.

5. W przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 3, podpis elektroniczny składany jest za pomocą danych do składania bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

6. Po uwierzytelnieniu na koncie użytkownika zgodnie z ust. 4 i 5, użytkownik działający za pozwanego uzyskuje dostęp do akt elektronicznych po podaniu hasła doręczonego pozwanemu zgodnie z ust. 2 zd. 2.

7. Użytkownik, o którym mowa w ust. 2, zd. 1, ma obowiązek umożliwić dostęp, za pomocą systemu teleinformatycznego, do elektronicznych akt sprawy innym użytkownikom, o ile przysługuje im uprawnienie do zapoznawania się z aktami sprawy. Jeśli strona reprezentowana jest przez więcej niż jedną osobę, umożliwienie dostępu może zostać dokonane przez którąkolwiek z osób upoważnionych do reprezentacji.

8. System, na wniosek, zaprzestaje udostępniania akt użytkownikowi, któremu odwołano uprawnienie do występowania w imieniu strony lub odwołano uprawnienie do zapoznawania się z aktami sprawy.

9. Elektroniczne akta sprawy udostępniane są użytkownikowi działającemu w imieniu organu uprawnionego do uzyskiwania dostępu do akt sprawy na podstawie odrębnych przepisów wyłącznie za pomocą systemu teleinformatycznego, jeśli posługuje się on hasłem doręczonym przez sąd w tym celu organowi uprawnionemu do dostępu. Każde hasło pozwala na uzyskanie dostępu przez okres trzech miesięcy.

§ 8. 1. Po uwierzytelnieniu użytkownik uprawniony jest do zmiany danych do składania podpisu elektronicznego.

2. Zmiany danych, o których mowa w ust. 1, dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

§ 9. W przypadku wątpliwości co do tożsamości użytkownika, sąd może zawiesić użytkownikowi prawo do uwierzytelniania się na koncie oraz wzywa go do potwierdzenia tożsamości.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wypełnienie delegacji ustawowej określonej w art. 126 § 6 kodeksu postępowania cywilnego. Odnosi się zatem do trybu zakładania konta w systemie i posługiwania się przez stronę podpisem elektronicznym.

Ze względów praktycznych do faktycznego działania w systemie uprawniona może być jedynie osoba fizyczna. W tym celu system, po spełnieniu podstawowych wymogów formalnych, zakłada jej konto. Zasadniczo nie jest w tym celu wymagana bezsprzeczna identyfikacja, ponieważ eliminacja fałszywych tożsamości przeniesiona została na etap wnoszenia pism procesowych, a samo utworzenie konta ma charakter jedynie pomocniczy wobec podstawowych uprawnień procesowych. Ponieważ wszakże po wniesieniu pierwszego pisma procesowego użytkownik je wnoszący zyska wgląd do elektronicznych akt sprawy, to za element procedury tworzenia konta przyjęto automatyczną weryfikację danych wnioskodawcy w bazie PESEL, o ile wnioskodawca dysponuje takim numerem.

Bezsprzeczna identyfikacja na etapie tworzenia konta ma natomiast miejsce w przypadku, kiedy wnioskujący o konto posługuje się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym ważnym kwalifikowanym certyfikatem.

Dla uzyskania uprawnień administratora grupy użytkowników kwalifikowanych oraz profesjonalnego pełnomocnika wprowadzono dodatkowe wymogi formalne. Z jednej strony zagwarantować mają one elastyczność procedury, z drugiej zaś pozwolić na wymagany, ze względu na szerszy zakres uprawnień tych dwóch kategorii podmiotów do działania w systemie, poziom identyfikacji.

Ze względu na szczególne konsekwencje prawne wyboru przez stronę trybu komunikacji elektronicznej z sądem, zwłaszcza zaś możliwość elektronicznego doręczenia zastępczego, rozporządzenie nakłada na sąd obowiązek pouczenia użytkownika przed pierwszym uwierzytelnieniem się na jego koncie o sposobie i skutkach doręczeń w e.p.u.

Powiązanie statusu użytkownika jedynie z osobą fizyczną wymaga uregulowania kwestii relacji między użytkownikiem a stroną w sytuacji, gdy stroną jest inny podmiot prawa niż osoba fizyczna. Ze względu na specyfikę postępowania upominawczego

zagadnienie to odnosi się do większości spraw, dla których zastosowanie ma znaleźć e.p.u. Dlatego rozporządzenie zakłada istnienie konta (użytkownika) obok akt elektronicznych. Pisma procesowe wnoszone mają być do sądu z poziomu konta, za pośrednictwem akt sprawy. Również za pośrednictwem akt sprawy pisma doręczane stronie trafiać mają na konto użytkownika upoważnionego do działania w jej imieniu. Akta elektroniczne stanowią więc element pośredni, dodatkowy, w komunikacji między sądem a osobą fizyczną działającą jako strona lub w imieniu strony. Innymi słowy na poziomie akt elektronicznych działania osoby fizycznej przypisywane są stronie postępowania. Konto pozwolić ma na zapoznanie się z zawartością wszystkich akt elektronicznych, w zakresie uprawnień danej osoby fizycznej, czy też, ujmując tą specyfikę inaczej, uwierzytelnienie użytkownika na swoim koncie równoznaczne jest ze „sprofilowanym” dostępem do elektronicznych akt sprawy.

Uwierzytelnienie następuje za pomocą podpisu elektronicznego. W modelu podstawowym podpis elektroniczny składany jest za pomocą nazwy użytkownika i hasła. W przypadku użytkowników działających za pozwanych wymagane jest dodatkowo, dla umożliwienia dostępu do akt sprawy, podanie hasła doręczanemu pozwanemu wraz z odpisem nakazu zapłaty. Uwierzytelnienie użytkownika identyfikującego się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym ważnym kwalifikowanym certyfikatem odbywać się ma w tej właśnie, wybranej przez niego, formie.

Użytkownik uprawniony do uwierzytelniania się na koncie danej sprawy może z tego poziomu upoważnić innych użytkowników upoważnionych do przeglądania akt sprawy do dostępu do akt elektronicznych. Stworzyć ma to stronie optymalne warunki do śledzenia na bieżąco stanu sprawy, co ma szczególnie duże znaczenie ze względu na konstrukcję elektronicznego doręczenia zastępczego. Mechanizm upoważnień tworzy hierarchię użytkowników upoważnionych do uwierzytelniania się na koncie danej sprawy, w której użytkownicy upoważnieni wcześniej decydują o upoważnieniu wskazanych przez siebie kolejnych użytkowników. W przypadku użytkowników kwalifikowanych na szczycie hierarchii stoi administrator grupy użytkowników kwalifikowanych.

Ze względów bezpieczeństwa użytkownik uprawniony powinien być, z poziomu swojego konta, do zmiany danych do składania podpisu elektronicznego służącego do uwierzytelniania.

Z tych samych powodów sąd powinien mieć możliwość zawieszenia użytkownikowi prawa do uwierzytelniania się na koncie danej sprawy oraz zażądania potwierdzenia tożsamości, jeśli poweźmie co do tego wątpliwości.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie trybu doręczeń elektronicznych w elektronicznym postępowaniu
upominawczym**

Na podstawie art. 131 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa tryb dokonywania doręczeń w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

1) ustawie – rozumie się ustawę z dnia 17 listopada 1964 r.- Kodeks postępowania cywilnego;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831 i Nr 123, poz. 849;

2) podpisie elektronicznym – rozumie się przez to podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.²⁾);

3) systemie teleinformatycznym – rozumie się przez to system teleinformatyczny w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm.³⁾), obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze, dostępny za pośrednictwem stron podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości;

4) użytkownikowi – rozumie się przez to osobę fizyczną, która uwierzytelnia się w elektronicznym postępowaniu upominawczym na właściwym koncie;

5) koncie – rozumie się przez to funkcjonalność systemu teleinformatycznego umożliwiającą użytkownikowi uwierzytelnienie w systemie teleinformatycznym;

6) odbiorze doręczanego pisma – rozumie się przez to pierwsze uwierzytelnienie się użytkownika na koncie po umieszczeniu doręczanego pisma w elektronicznych aktach właściwej sprawy;

§ 3. 1. Doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego dokonuje się przez:

1) zamieszczenie doręczanego pisma w aktach elektronicznych sprawy;

2) zamieszczenie na kontach użytkowników uprawnionych do odbioru doręczeń w danej sprawie powiadomienia o okoliczności, o której mowa w pkt 1;

3) wytworzenie przez system teleinformatyczny potwierdzenia odbioru doręczanego pisma, wskazującego jednoznacznie doręczane pismo, użytkownika, któremu dokonano doręczenia, a także datę i sposób dokonania doręczenia;

4) zamieszczenie w aktach elektronicznych sprawy potwierdzenia doręczenia.

2. Potwierdzenie doręczenia wskazuje jako datę dokonania doręczenia:

1) datę odbioru doręczanego pisma;

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 i Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2006 r. Nr 145, poz. 1050.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808.

2) datę o 14 dni późniejszą od daty zamieszczenia pisma w aktach elektronicznych sprawy – w przypadku, gdy strona w tym terminie nie dokonała odbioru doręczanego pisma.

3. W przypadku, gdy ze względów technicznych, mimo uwierzytelnienia przez system, strona nie mogła zapoznać się z treścią doręczonego pisma, może niezwłocznie zgłosić ten fakt sądowi.

§ 4. 1. Doręczeń za pomocą systemu teleinformatycznego dokonuje się na konta użytkowników rozpoznawanych przez system teleinformatyczny jako upoważnionych do odbioru pism w imieniu strony.

§ 5. Przed pierwszym uwierzytelnieniem poucza się użytkownika o sposobie i skutkach dokonywania doręczeń w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wypełnienie delegacji ustawowej określonej w art. 131 § 4 kodeksu postępowania cywilnego. Odnosi się do komunikacji w kierunku od sądu do strony (doręczenia).

Procedura doręczenia pism za pomocą systemu e.p.u. wymaga trzech elementów:

- 1) umieszczenia pisma w aktach elektronicznych sprawy;
- 2) umieszczenia tam potwierdzenia doręczenia zawierającego informacje analogiczne jak w przypadku wnoszenia pism procesowych;
- 3) odbioru doręzonego pisma, ewentualnie upływu czasu powodującego doręczenie zastępcze.

Przez odbiór doręzonego pisma rozumie się pierwsze uwierzytelnienie się użytkownika po umieszczeniu doręczanego pisma w aktach sprawy, ponieważ z tą chwilą użytkownik zyskuje możliwość zapoznania się z jego treścią.

Brak uwierzytelnienia użytkownika po umieszczeniu doręczanego pisma na koncie przez okres 14 dni skutkuje doręczeniem zastępczym z tą datą, co stanowi rozwiązanie zbliżone do obowiązującego obecnie w przypadku doręczeń papierowych i ma zapewnić niezbędną funkcjonalność systemu. Ochronie praw strony służy obowiązek powiadomienia użytkownika o zasadach doręczeń w e.p.u. na najwcześniejszym możliwym etapie, t.j. przy tworzeniu konta. Użytkownicy nie akceptujący konieczności odpowiednio częstego sprawdzania zawartości swojego konta mogą zatem zrezygnować na odpowiednio wczesnym etapie z korzystania z e.p.u., kierując sprawę do innego trybu postępowania (powodowie) lub działając w sposób inny niż elektroniczny (pozwani).

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną w
elektronicznym postępowaniu upominawczym**

Na podstawie art. 505¹⁷ § 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831 i Nr 123, poz. 849;

- 1) ustawie – rozumie się ustawę z dnia 17 listopada 1964 r.- Kodeks postępowania cywilnego;
- 2) podpisie elektronicznym – rozumie się przez to podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.²⁾);
- 3) systemie teleinformatycznym – rozumie się przez to system teleinformatyczny w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm.³⁾), obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze, dostępny za pośrednictwem stron podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości;
- 4) sądzie – rozumie się przez to wydział sądu rejonowego lub okręgowego właściwy do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego;
- 5) użytkownikowi – rozumie się przez to osobę fizyczną, która uwierzytelnia się w elektronicznym postępowaniu upominawczym na właściwym koncie;
- 6) profesjonalnym pełnomocniku – rozumie się przez to użytkownika występującego w sprawie jako radca prawny, adwokat, rzecznik patentowy lub radca prokuraturii generalnej Skarbu Państwa;
- 7) użytkownikowi kwalifikowanemu – rozumie się przez to użytkownika uwierzytelniającego się w imieniu powoda komunikującego się z sądem za pomocą dedykowanego dla tego celu oprogramowania;
- 8) koncie użytkownika – rozumie się przez to funkcjonalność systemu teleinformatycznego umożliwiającą użytkownikowi uwierzytelnienie w systemie teleinformatycznym;
- 9) uwierzytelnieniu – rozumie się przez to uzyskanie przez użytkownika dostępu do właściwego konta.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 i Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2006 r. Nr 145, poz. 1050.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808.

§ 3. 1. Wniesienie pisma procesowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przez użytkownika innego niż użytkownik kwalifikowany dokonuje się kolejno przez:

- 1) uwierzytelnienie użytkownika;
- 2) utworzenie pisma w systemie teleinformatycznym;
- 3) zatwierdzenie treści pisma;
- 4) wytworzenie przez system teleinformatyczny potwierdzenia wniesienia pisma wskazującego jednoznacznie wnoszone pismo oraz datę jego wniesienia ;
- 5) automatyczne umieszczenie przez system teleinformatyczny w aktach elektronicznych sprawy potwierdzenia wniesienia pisma.

2. Pisma procesowe opatrywane są w systemie teleinformatycznym podpisem elektronicznym z chwili ich zatwierdzenia zgodnie z ust. 1 pkt 3.

§ 4. 1. Wniesienie pisma przez stronę, za którą działa użytkownik kwalifikowany, dokonuje się kolejno przez:

- 1) utworzenie pisma;
- 2) opatrzenie pisma podpisem elektronicznym, który
 - a) jest przyporządkowany wyłącznie do użytkownika składającego ten podpis,
 - b) jest sporządzany za pomocą podlegających wyłącznej kontroli użytkownika składającego podpis danych służących do składania podpisu elektronicznego,
 - c) jest powiązany z danymi, do których został dołączony, w taki sposób, że jakakolwiek późniejsza zmiana tych danych jest rozpoznawalna;
- 3) uwierzytelnienie użytkownika;
- 4) wprowadzenie pisma do systemu teleinformatycznego;
- 5) wytworzenie przez system teleinformatyczny potwierdzenia wniesienia pisma, wskazującego jednoznacznie wnoszone pismo oraz datę jego wniesienia ;
- 6) automatyczne umieszczenie przez system teleinformatyczny w aktach elektronicznych sprawy potwierdzenia wniesienia pisma.

2. Wymagania techniczne systemu teleinformatycznego na potrzeby ust. 1 pkt 1i pkt 2 udostępniane są przez sąd za pośrednictwem stron podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

§ 5. Profesjonalny pełnomocnik może wnosić pisma procesowe zgodnie z § 3 lub § 4.

§ 6. W przypadku, gdy strona reprezentowana jest przez więcej niż jedną osobę, wniesienie pisma procesowego wymaga dodatkowo, by:

1) reprezentant wytwarzający pismo w systemie teleinformatycznym oświadcza o sposobie reprezentacji, wskazując nazwy użytkowników dla pozostałych osób, które uprawnione są do reprezentacji łącznej i zatwierdzając treść pisma bez jego wniesienia;

2) na kontach osób, których dotyczy oświadczenie, o którym mowa w pkt 1, ujawniane jest pismo zatwierdzone zgodnie z pkt 1. Każda z tych osób uprawniona jest do zatwierdzenia go bez wniesienia pisma albo do jego wniesienia. Zatwierdzenie pisma przez ostatnią osobę, których dotyczy oświadczenie, o którym mowa w pkt 1, powoduje automatyczne wniesienie pisma.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wypełnienie delegacji ustawowej określonej w art. 505⁴ § 6 kodeksu postępowania cywilnego. Odnosi się do komunikacji od strony do sądu (wnoszenie pism procesowych).

Procedura wnoszenia pisma procesowego uwzględnia specyfikę e.p.u., przejawiającą się etapem uwierzytelnienia użytkownika na koncie.

Poświadczenie wniesienia pisma zawierać ma informacje najważniejsze dla ochrony praw stron – wskazywać jednoznacznie samo pismo, a także datę jego wniesienia.

Pisma opatrywane są automatycznie podpisem elektronicznym wnoszącego, na podstawie danych przekazanych systemowi przez użytkownika na etapie uwierzytelniania w systemie.

Modyfikacja podstawowego trybu wnoszenia pism procesowych zastosowana została dla użytkowników kwalifikowanych, którzy ze swojej definicji komunikują się z sądem za pomocą dedykowanego dla tego celu oprogramowania. Po pierwsze, wymagane jest w ich przypadku użycie zaawansowanego podpisu elektronicznego. Po drugie, specyfika działania stron reprezentowanych przez użytkowników kwalifikowanych powoduje, że pisma wnoszone przez nich nie są generowane w systemie teleinformatycznym e.p.u., lecz w systemie strony, za pomocą dedykowanego oprogramowania. Po opatrzeniu zaawansowanym podpisem elektronicznym trafiać mają do systemu w postaci większych pakietów pism.

Procedura wnoszenia pism przez strony reprezentowane przez więcej niż jedną osobę wymaga zastosowania szczególnej procedury „poczekalni” pisma wytworzonego przez jednego z reprezentantów oraz wskazania przez niego pozostałych osób uprawnionych do zatwierdzenia znajdującego się tam pisma.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

w sprawie elektronicznej klauzuli wykonalności

Na podstawie art.783 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) czynności sądu związane z nadawaniem klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym;
- 2) sposób przechowywania tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w systemie teleinformatycznym;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831 i Nr 123, poz. 849;

- 3) sposób posługiwania się tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w systemie teleinformatycznym.

§ 2. Ilekczoć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 17 listopada 1964 r.-Kodeks postępowania cywilnego;
- 2) bezpiecznym podpisem elektronicznym – rozumie się przez to bezpieczny podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.²⁾);
- 3) nakazie zapłaty – rozumie się przez to prawomocny nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym;
- 4) elektronicznej klauzuli wykonalności – rozumie się przez to postanowienie sądu, wydane w systemie teleinformatycznym prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze, w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty;
- 5) systemie teleinformatycznym – rozumie się przez to system teleinformatyczny w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm ³⁾) dostępny na stronach podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości, przeznaczony do prowadzenia, drogą elektroniczną, elektronicznego postępowania upominawczego;
- 6) uprawnionym organie – rozumie się przez to sąd oraz komornika do którego wpłynął wniosek o wszczęcie egzekucji w oparciu o elektroniczną klauzulę wykonalności;
- 7) wydruku – rozumie się przez to dokument w postaci pisemnej uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający organowi egzekucyjnemu weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego odpowiadający treści nakazu zapłaty wraz treścią klauzuli wykonalności;
- 8) repozytorium rozumie się przez to część systemu teleinformatycznego przeznaczoną do przechowywania i udostępniania elektronicznych klauzul wykonalności nadanych nakazowi zapłaty powiązanych wraz z tym nakazem.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 i Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2006 r. Nr 145, poz. 1050.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808.

repozytorium elektronicznego postępowania upominawczego wraz z informacjami o wydanych wydrukach, prowadzonych egzekucjach oraz datach i wynikach ich zakończenia.

§ 3. 1. Nadanie elektronicznej klauzuli wykonalności polega na sporządzeniu, wyłącznie w systemie teleinformatycznym, i opatrzeniu bezpiecznym podpisem elektronicznym postanowienia w przedmiocie zaopatrzenia nakazu zapłaty klauzulą wykonalności oraz powiązaniu tego orzeczenia z nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

2. klauzula wykonalności, o której mowa w pkt 1 po archiwizacji akt sprawy składana jest w repozytorium i nie podlega archiwizacji.

§ 4 Dłużnika informuje się o nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności na zasadach określonych w ustawie.

§ 5. Elektroniczna klauzula wykonalności może być wykorzystana w postępowaniu egzekucyjnym przez wierzyciela w następujący sposób:

1) przez wskazanie w wydruku, załączonym do złożonego w postaci papierowej wniosku o wszczęcie egzekucji;

2) poprzez wskazanie we wniosku o wszczęcie egzekucji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze.

§ 6. 1. Podmioty uprawnione na podstawie odrębnych przepisów mają prawo uzyskiwać dostęp klauzul wykonalności wydanych w trybie § 3 za pośrednictwem akt elektronicznych i repozytorium.

2. Wydruk elektronicznego tytułu wykonawczego uzyskany w trybie określonym w ust. 1, poza wypadkami określonym w § 5, stanowi dokument sądowy wskazujący wyłącznie na treść akt w elektronicznym postępowaniu upominawczym w zakresie faktu istnienia tytułu wykonawczego i jego treści, i nie może stanowić

samodzielnego dokumentu uprawniającego do wszczęcia i prowadzenia egzekucji w oparciu o przepisy ustawy.

§ 7 Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Dodana w art. 783 § 5 kpc delegacja dla Ministra Sprawiedliwości umożliwia uregulowanie, w przepisach rangi rozporządzenia, zasad i trybu postępowania związanego z nadawaniem klauzuli wykonalności oraz sposobów przechowywania i posługiwania się tytułami wykonawczymi wskazanymi w art. 783 § 4 kpc przy uwzględnieniu potrzeby przyśpieszenia i usprawnienia postępowania oraz zapewnienia wystarczającego bezpieczeństwa korzystania z elektronicznych tytułów wykonawczych.

Koncepcja elektronicznego postępowania upominawczego zakłada, zgodnie z projektowanym art. 505¹⁷ § 2 kpc., iż czynności sądu w tym postępowaniu utrwalane są wyłącznie w systemie teleinformatycznym, a wytworzone w ich wyniku dane w postaci elektronicznej opatrywane są bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 roku o podpisie elektronicznym,

Zgodnie z powyższą normą nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie ma postaci dokumentu papierowego tylko postać dokumentu w formie elektronicznej. Biorąc pod uwagę treść art. 777§ 1 pkt 1) kpc z chwilą uprawomocnienia taki nakaz staje się tytułem egzekucyjnym. W dalszym ciągu taki tytuł egzekucyjny pozostaje w postaci dokumentu elektronicznego. Aby uczynić taki tytuł egzekucyjny podstawą egzekucji, poprzez stworzenie tytułu wykonawczego (w rozumieniu art. 776 kpc) należy uwzględnić specyfikę formy nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Taki właśnie jest cel delegacji. Zważyć należy, iż zgodnie z nowoprojektowanym art. 783 § 4 kpc nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym, jeżeli ma być zaopatrzony w klauzulę wykonalności to taką klauzulę pozostawia się wyłącznie w systemie teleinformatycznym. *Ratio legis* takiej regulacji wynika z koncepcji posługiwania się tytułem wykonawczym istniejącym wyłącznie w postaci elektronicznej. Jest to możliwe, gdyż oryginał tytułu wykonawczego posiada wyłącznie postać dokumentu elektronicznego, zaś zachowanie korzyści wynikających z posługiwania się

dokumentem nie mającym formy papierowej wymaga poza samą zasadą wprowadzoną w art. 783 § 4 określenia przepisów wykonawczych.

Rozporządzenie posługuje się pojęciem „elektroniczna klauzula wykonalności”. Od tradycyjnego tytułu egzekucyjnego (w postaci prawomocnego orzeczenia sądu) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności różni się tytuł wykonawczy w elektronicznym postępowaniu upominawczym jedynie formą. Tutaj jest to forma dokumentu elektronicznego zaopatrzonego w podpis elektroniczny bezpieczny w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 18 września 2001 roku o podpisie elektronicznym. Tym niemniej dopuszczalne jest posługiwanie się terminem „elektroniczna klauzula wykonalności: dla wskazania, iż chodzi o klauzulę wydaną, w warunkach art. 783 § 4 kpc prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Zakres regulacji rozporządzenia określa jego § 1. Obejmuje on:

- 1) zasady i tryb postępowania związane z nadawaniem klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym;
- 2) sposób przechowywania tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w systemie teleinformatycznym;
- 3) sposób posługiwania się tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w systemie teleinformatycznym.

Zawarty w § 2 słowniczek definicji, w znacznym stopniu jest zunifikowany z tego typu słownikami zawartymi w pozostałych rozporządzeniach wydanych w delegacji ustawy wprowadzającej system elektronicznego postępowania upominawczego. Osobnego zwrócenia uwagi wymagają definicje zwarte w § 2 pkt 6 rozporządzenia.

Wprowadzenie pojęcia „wydruk” jest koniecznym elementem umożliwiającym jednoznaczne ustalenie treści klauzuli wykonalności przez organy prowadzące postępowanie egzekucyjne. Elektroniczna postać tytułu wykonawczego będącego prawomocnym nakazem zapłaty zaopatrzonego w elektroniczną klauzulę wykonalności wymaga stworzenia dokumentu w formie papierowej, który odpowiada

treści nakazu zapłaty wraz z klauzulą wykonalności i pochodzi niewątpliwie z systemu teleinformatycznego prowadzącego postępowanie upominawcze. Tak rozumiany wydruk weryfikacyjny pozwala wykorzystać elektroniczną klauzulę wykonalności przez wierzyciela zamierzającego wszcząć egzekucję.

Warto zwrócić uwagę, iż, w przypadku potrzeby wszczęcia egzekucji w oparciu o elektroniczny tytuł wykonawczy wierzyciel może wykorzystać dwie drogi postępowania.

Pierwsza to złożyć wniosek o wszczęcie egzekucji w postaci elektronicznej, wskazuje to § 5 pkt b). W takiej sytuacji nie dołącza do takiego wniosku ani wydruku weryfikacyjnego, ani samej elektronicznej klauzuli wykonalności. Dołączenie wydruku weryfikacyjnego jest zbędne, gdyż organ prowadzący egzekucje samodzielnie dokona weryfikacji elektronicznej klauzuli wykonalności, zaś dołączanie samej elektronicznej klauzuli wykonalności nie może mieć miejsca, gdyż będzie ona zawsze przechowywana w systemie teleinformatycznym zaś celem jej wykorzystania wydawane będą jedynie wydruki weryfikacyjne, lub będzie prowadzona weryfikacja jej treści bez zmiany położenia samego dokumentu elektronicznego.

Wierzyciel może także, co wskazuje § 5 pkt a), posłużyć się wydrukiem weryfikacyjnym, który dołączony do wniosku o wszczęcie egzekucji w postaci papierowej będzie stanowił podstawę przeprowadzenia weryfikacji przez organ prowadzący egzekucję.

§ 3 rozporządzenia stanowi, iż nadanie elektronicznej klauzuli wykonalności polega na sporządzeniu, wyłącznie w systemie teleinformatycznym, i opatrzeniu podpisem elektronicznym postanowienia w przedmiocie zaopatrzenia nakazu zapłaty klauzulą wykonalności oraz powiązaniu tego orzeczenia z nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Istotnym elementem powołanego przepisu jest wymóg nałożony na system teleinformatyczny (którego definicję zawiera § 2 rozporządzenia) obowiązku powiązania orzeczenia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z samym nakazem zapłaty. Oznacza to, iż w wyniku pozytywnego zakończenia postępowania klauzulowego system teleinformatyczny zawsze poda informacje, iż nakaz zapłaty stanowi tytuł egzekucyjny, gdyż zaopatrzone go w klauzulę wykonalności. Jest to istotne dla późniejszej aktywności

organu prowadzącego postępowanie. Ten organ będzie obligowany nie tylko do sprawdzenia samej treści tytułu wykonawczego, lecz także do dokonania stosownych adnotacji o fakcie prowadzenia egzekucji z wykorzystaniem właśnie tego, konkretnego tytułu wykonawczego, a w ostateczności adnotacji o wyniku egzekucji.

Analogiczne zasady będą obowiązywały w przypadku wydania dalszych tytułów wykonawczych (art. 793 kpc).

§ 4 rozporządzenia informuje, iż z faktu, prowadzenia postępowania klauzulowego w zakresie opisanym art. 783 § 4 kpc, nie wynikają żadne modyfikacje dotyczące sposobu doręczania dłużnikowi postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności i rozpoczęcia biegu terminu zaskarżenia (art. 795 § 2 kpc).

§ 6 rozporządzenia umożliwia podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych ustaw uzyskiwać dostęp do treści elektronicznych klauzul wykonalności w trybie uzyskiwania odpisów z dokumentów z akt elektronicznych postępowania upominawczego. Regulacja § 5 ust. 2 pozwoli posługiwać się elektronicznym tytułem wykonawczym pochodzącym z elektronicznego postępowania upominawczego tak jak dokumentem sądowym. Zastrzeżenie powołane w § 6 ust 2 *in fine* związane jest z faktem istnienia szczegółowych trybów dokonywania weryfikacji wydruku weryfikacyjnego. Dopiero dokonanie szczegółowo regulowanych weryfikacji pozwala uczynić z wydruku weryfikacyjnego dokument umożliwiający prowadzenie egzekucji bez dołączania do akt egzekucyjnych oryginału tytułu wykonawczego.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie szczegółowych czynności komornika w egzekucji prowadzonej na
podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego**

Na podstawie art.17b ust 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191, z późn. zm¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa: szczególne czynności komornika w egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) Bezpiecznym podpisem elektronicznym – rozumie się przez to bezpieczny podpis elektroniczny, w rozumieniu art. 3 ust 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r o podpisie elektronicznym (Dz. U Nr 130, poz. 1450, z póź. zm.²⁾);
- 2) elektronicznej klauzuli wykonalności - rozumie się przez to klauzulę wykonalności w elektronicznym postępowaniu upominawczym;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 135, poz. 949 i 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 44, poz. 288, Nr 85, poz. 571i Nr 112, poz. 769.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 i Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2006 r. Nr 145, poz. 1050.

- 3) elektronicznym tytule wykonawczym – rozumie się przez to nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym po nadaniu mu elektronicznej klauzuli wykonalności;
- 4) systemie teleinformatycznym - rozumie się przez to system teleinformatyczny w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm ³⁾) dostępny na stronach podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości. przeznaczony do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego;
- 5) elektronicznym wniosku o wszczęcie egzekucji – rozumie się przez to wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze;
- 6) komorniku sądowym - rozumie się przez to odpowiednio komornika i asesora komorniczego;
- 7) kodzie - rozumie się przez to ciąg znaków umożliwiający, na podstawie odrębnych przepisów, wykorzystanie systemu teleinformatycznego do zapoznania się z treścią dokumentów złożonych w aktach elektronicznego postępowania upominawczego oraz uzyskanie za pośrednictwem tego systemu wydruku mającego moc dokumentu sądowego;
- 8) wydruku – rozumie się przez to dokument odpowiadający treści elektronicznego tytułu wykonawczego uzyskany:
 - a) przez komornika sądowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jako zakończenie etapu weryfikacji, lub
 - b) jako element wniosku o wszczęcie egzekucji złożonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Rozdział 2

Postępowanie komornika sądowego w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w formie pisemnej

§ 5 W przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w formie pisemnej komornik podejmuje następujące czynności:

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808.

- 1) w systemie teleinformatycznym podaje dane dotyczące sygnatury sprawy egzekucyjnej i dane dotyczące egzekwowanej wierzytelności;
- 2) sprawdza zgodność wydruku z elektronicznym tytułem wykonawczym;
- 3) w przypadku braku zgodności wydruku z elektronicznym tytułem wykonawczym odnotowuje niezgodność poprzez dokonanie adnotacji o treści: "Ja (imię nazwisko) komornik przy Sądzie Rejonowym (oznaczenie sądu), po dokonaniu sprawdzenia przedłożonego mi wydruku, w sprawie o sygnaturze akt egzekucyjnych (numer sygnatury), przeprowadzonej w dniu (dat), o godzinie (godzina i minuta) stwierdzam, iż w systemie teleinformatycznym nie znajduje się elektroniczny tytuł wykonawczy o treści odpowiadającej wydrukowi. Niezgodność polega na (wskazać istotę niezgodności)" i zaopatruje ją w własnoręczny czytelny podpis, pieczęć urzędową komornika oraz datę, w której miesiąc wpisany jest słownie;
- 4) w razie zgodności wydruku weryfikacyjnego z elektronicznym tytułem wykonawczym odnotowuje w systemie teleinformatycznym fakt prowadzenia egzekucji na podstawie konkretnego tytułu wykonawczego;
- 5) na wydruku dokonuje adnotacji o treści: "Ja (imię nazwisko) komornik przy Sądzie Rejonowym (oznaczenie sądu), po dokonaniu sprawdzenia, w sprawie o sygnaturze akt egzekucyjnych (numer sygnatury), przeprowadzonej w dniu (data), o godzinie (godzina i minuta) stwierdzam, iż w systemie teleinformatycznym znajduje się elektroniczny tytuł wykonawczy o treści odpowiadającej niniejszemu wydrukowi." i zaopatruje ją w własnoręczny czytelny podpis, pieczęć urzędową komornika oraz datę, w której miesiąc wpisany jest słownie.

§ 6 Po zakończeniu egzekucji komornik sądowy odnotowuje w systemie teleinformatycznym datę zakończenia i wynik egzekucji.

Rozdział 3

Postępowanie komornika sądowego w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

§ 7 Do składania wniosków o wszczęcie egzekucji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego stosuje się zasady obowiązujące dla wnoszenia pism elektronicznych powodowi w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

§ 8 1. Komornik sądowy, otrzymany w formie elektronicznej wniosek oraz wydruk, zapisuje w postaci papierowej i zaopatruje każdy z tych dokumentów adnotacją następującej treści: "Ja (imię nazwisko) komornik przy Sądzie Rejonowym (oznaczenie sądu), w dniu (data), o godzinie (godzina i minuta) odebrałem za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wniosek o wszczęcie egzekucji/wydruk i potwierdzam zgodność wydrukowanego przeze mnie dokumentu z treścią wniosku/wydruku weryfikacyjnego złożonego w postaci elektronicznej." i zaopatruje ją w własnoręczny czytelny podpis, pieczęć urzędową komornika oraz datę, w której miesiąc wpisany jest słownie.

2. Obowiązek wydruku wniosku o wszczęcie egzekucji, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, w której komornik sądowy, na podstawie odrębnych zasad prowadzenia biurowości, prowadzi akta elektroniczne w sposób nie wymagający drukowania dokumentów mających postać elektroniczną.

3. Komornik odnotowuje w systemie teleinformatycznym fakt prowadzenia egzekucji na podstawie wydruku weryfikacyjnego.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 9 W przypadku, gdy czynności komornika sądowego związane z jego działaniem w systemie teleinformatycznym elektronicznego postępowania upominawczego nie zostały prawidłowo przeprowadzone z uwagi na nieprawidłowość działania systemu teleinformatycznego komornik udokumentowuje we właściwy sposób przebieg czynności i uzyskane reakcje systemu teleinformatycznego. Zapisek winien być sporządzony natychmiast po stwierdzeniu nieprawidłowego działania systemu.

§ 10 Po wykonaniu czynności, o której mowa w § 9, komornik winien zgłosić nieprawidłowość działania systemu informatycznego. Z podjętych czynności komornik sporządza zapissek urzędowy.

§ 11 W przypadku dokonania omyłkowego odnotowania, iż w oparciu o dany elektroniczny tytuł wykonawczy prowadzona jest egzekucja komornik sądowy obowiązany jest postąpić według odpowiednio stosowanych § 9 i 10.

§ 12. 1. Wszystkie czynności związane z uzyskaniem po raz pierwszy możliwości przeprowadzania weryfikacji elektronicznego tytułu wykonawczego komornik sądowy dokonuje za pośrednictwem Krajowej Rady Komorniczej.

2. Modyfikacje danych, o których mowa w ust. 1 komornik sądowy może wykonywać samodzielnie lub za pośrednictwem Krajowej Rady Komorniczej.

§ 13 1. Krajowa Rada Komornicza obowiązana jest niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni liczonym od chwili zawiadomienia, powiadomić administratora systemu teleinformatycznego o okolicznościach, o których mowa w § 12 ust. 2.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust.1, istnieje także w przypadku, gdy Krajowa Rada Komornicza podjęła z jakiegokolwiek źródła, wiadomość skutkującą obowiązkiem powiadomienia.

§ 14 Krajowa Rada Komornicza obowiązana jest najpóźniej na miesiąc przed wejściem w życie przepisów o elektronicznej klauzuli wykonalności przedstawić, w postaci elektronicznej, listę zawierającą imiona nazwiska nazwy okręgów sądowych, przy których działają poszczególni komornicy, oraz wskazać miejsce gdzie zdeponowany jest klucz publiczny do podpisu elektronicznego danego komornika w sposób umożliwiający identyfikację jego osoby dla potrzeb weryfikacji elektronicznego tytułu wykonawczego.

§ 15 Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Rozporządzenie wydane jest w delegacji art.17 b ust 2 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o komornikach sądowych i egzekucji* w brzmieniu nadanym ustawą wprowadzającą elektroniczne postępowanie upominawcze.

Materia rozporządzenia podzielona jest na cztery rozdziały są to:

Rozdział 1 – Przepisy ogólne;

Rozdział 2 - Postępowanie komornika sądowego w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w formie pisemnej

Rozdział 3 - Postępowanie komornika sądowego w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Rozdział 4 – przepisy końcowe.

Rozdział 1 zawiera, w § 1-szym, określenie zakresu przedmiotowego regulacji oraz słowniczek pojęć stosowanych w regulacji.

Zwrócić należy szczególną uwagę na następujące pojęcia:

- elektroniczna klauzula wykonalności - klauzula wykonalności w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zdefiniowane w § 2 pkt 3);
- elektroniczny tytuł wykonawczy - nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym po nadaniu mu elektronicznej klauzuli wykonalności, zdefiniowany w § 3 pkt 4)
- elektroniczny wniosek o wszczęcie egzekucji – wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze, zdefiniowany w § 2 pkt 6
- kod - ciąg znaków umożliwiający, na podstawie odrębnych przepisów, wykorzystanie systemu teleinformatycznego do zapoznania się z treścią dokumentów złożonych w aktach elektronicznego postępowania upominawczego oraz uzyskanie za pośrednictwem tego systemu wydruku mającego moc dokumentu sądowego, zdefiniowane w § 2 pkt 10);
- wydruk – dokument odpowiadający treści elektronicznego tytułu wykonawczego uzyskany:
 - a) przez komornika sądowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jako zakończenie etapu weryfikacji, lub

- b) jako element wniosku o wszczęcie egzekucji złożonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Rozdział 3 reguluje postępowanie komornika sądowego w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w formie pisemnej. Jest jeden z 2-ch podstawowych trybów składania wniosku o wszczęcie egzekucji w sytuacji postępowania się elektroniczną klauzulą wykonalności. Jako założenie przyjęto, iż postępowanie egzekucyjne jest odrębnym rodzajem postępowania niż postępowanie rozpoznawcze i klauzulowe. Uzyskanie przez wnioskodawcę elektronicznego tytułu wykonawczego pozwala mu dokonać wyboru. Może się zdecydować na złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji w postaci elektronicznej lub złożyć wniosek w postaci papierowej. W zależności od dokonanego wyboru w inny sposób będzie następowało zweryfikowanie treści elektronicznej klauzuli wykonalności. Jako zasadę nie znajdującą wyjątków przyjęto, w oparciu o normy kpc, iż elektroniczna klauzula wykonalności pozostaje zawsze w systemie teleinformatycznym. Aby skorzystać z takiej klauzuli konieczne jest stworzenie sposobów potwierdzania faktu jej stania oraz jej treści.

Składając wniosek o wszczęcie egzekucji w oparciu o elektroniczny tytuł wykonawczy w formie papierowej wierzyciel winien podać dane tego tytułu tak, aby umożliwić komornikowi dokonanie weryfikacji dane te to kod jednoznacznie identyfikujący konkretne orzeczenie w systemie teleinformatycznym prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze.

Komornik przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w postaci pisemnej winien w systemie teleinformatycznym podać dane dotyczące sygnatury sprawy egzekucyjnej i dane dotyczące egzekwowanej wierzytelności następnie zweryfikować prawdziwość wydruku weryfikacyjnego w końcu odnotować w systemie teleinformatycznym fakt prowadzenia egzekucji na podstawie konkretnego tytułu wykonawczego. Na wydruku weryfikacyjnym dokonać adnotacji o treści: "Ja (imię nazwisko) komornik przy Sądzie Rejonowym (oznaczenie sądu), po sprawdzeniu, w sprawie: sygnatura akt egzekucyjnych (podać numer sygnatury), przeprowadzonej w dniu (podać datę), o godzinie (podać godzinę i minutę) stwierdzam, iż w systemie teleinformatycznym znajduje się elektroniczny tytuł wykonawczy o treści odpowiadającej niniejszemu wydrukowi." i zaopatrzyć ją w własnoręczny czytelny

podpis, pieczęć urzędową komornika oraz datę, w której miesiąc wpisany jest słownie.

W przypadku braku zgodności odnotować niezgodność poprzez dokonanie adnotacji o treści: "Ja (imię nazwisko) komornik przy Sądzie Rejonowym (oznaczenie sądu), po przeprowadzeniu weryfikacji przedłożonego mi wydruku, w sprawie sygnatura akt egzekucyjnych (podać numer sygnatury), przeprowadzonej w dniu (podać datę), o godzinie (podać godzinę i minutę) stwierdzam, iż w systemie teleinformatycznym nie znajduje się elektroniczny tytuł wykonawczy o treści odpowiadającej zapowiedzi tytułu wykonawczego przedstawionego przez wierzyciela (imię nazwisko) umożliwiający prowadzenie w oparciu o niego egzekucji sądowej. Niezgodność polega na (wskazać istotę niezgodności)" i zaopatrzyć ją w własnoręczny czytelny podpis, pieczęcią urzędową komornika oraz datą, w której miesiąc wpisany jest słownie.

Po zakończeniu egzekucji komornik sądowy obowiązany jest w repozytorium elektronicznego postępowania upominawczego odnotować datę zakończenia i wynik egzekucji.

Rozdział 3 zawiera zasady rządzące postępowaniem komornika sądowego w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji w za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wniosek o wszczęcie egzekucji złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego doręczany jest komornikowi z wykorzystaniem zasad określonych dla doręczeń w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Komornik sądowy winien wydrukować doręczony mu elektronicznie wniosek o wszczęcie egzekucji oraz wydruk weryfikacyjny i zaopatrzyć każdy z dokumentów adnotacją następującej treści: "Ja (imię nazwisko) komornik przy Sądzie Rejonowym (oznaczenie sądu), w dniu (podać datę), o godzinie (podać godzinę i minutę) odebrałem za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wniosek o wszczęcie egzekucji/wydruk i potwierdzam zgodność wydrukowanego przeze mnie dokumentu z treścią wniosku/wydruku złożonego w postaci elektronicznej." i zaopatrzyć ją w własnoręczny czytelny podpis, pieczęć urzędową komornika oraz datę, w której miesiąc wpisany jest słownie. Komornik winien odnotować w systemie teleinformatycznym fakt prowadzenia egzekucji na podstawie wydruku weryfikacyjnego.

Obowiązek wydruku wniosku o wszczęcie egzekucji, nie dotyczy sytuacji, w której komornik sądowy, na podstawie odrębnych zasad prowadzenia biurowości, prowadzi akta elektroniczne w sposób nie wymagając drukowania dokumentów mających postać elektroniczną. Umożliwia to racjonalizację postępowań związanych z weryfikacją elektronicznych tytułów wykonawczych w tych kancelariach komorniczych, które posiadają elektroniczne systemy repertoryjne.

Rozdział 4 zawiera przepisy końcowe. W przypadku, gdy czynności komornika sądowego związane z jego działaniem w systemie teleinformatycznym elektronicznego postępowania upominawczego nie zostały prawidłowo przeprowadzone z uwagi na nieprawidłowość działania systemu teleinformatycznego komornik winien udokumentować we właściwy sposób przebieg czynności i uzyskane reakcje systemu teleinformatycznego. Zapisek winien być sporządzony natychmiast po stwierdzeniu nieprawidłowego działania systemu. (§ 9) Po wykonaniu powyższych czynności, komornik winien zgłosić nieprawidłowość działania systemu informatycznego, Z podjętych czynności komornik sporządza zapisek urzędowy (§ 10).

§ 11 zawiera regulację trybu postępowania komornika w sytuacji popełnienia błędu w odnotowaniu skutkiem jego omyłki. W przypadku dokonania omyłkowego odnotowania, iż w oparciu o konkretny elektroniczny tytuł wykonawczy prowadzona jest egzekucja komornik sądowy obowiązany jest postąpić według odpowiednio stosowanych §§ 9 i 10.

§ 12 zawiera przepis umożliwiający rozpoczęcie funkcjonowania systemu weryfikacji osób komorników sądowych w systemie teleinformatycznym prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze. Krajowa Rada Komornicza obowiązana jest najpóźniej na miesiąc przed wejściem w życie przepisów o elektronicznej klauzuli wykonalności przedstawić, w postaci elektronicznej, listę zawierającą imiona nazwiska nazwy okręgów sądowych, przy których działają poszczególni komornicy, oraz wskazać miejsce gdzie zdeponowany jest klucz publiczny do podpisu elektronicznego danego komornika w sposób umożliwiający identyfikację jego osoby dla potrzeb weryfikacji elektronicznego tytułu wykonawczego.

Potrzeba uzyskania danych do składania przez komornika sądowego podpisu elektronicznego wynika z faktu, iż komornik z uwagi na jego aktywność w systemie teleinformatycznym przeznaczonym do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego musi, nie tylko posiadać podpis elektroniczny bezpieczny (weryfikowany kwalifikowanym certyfikatem), lecz także potwierdzić fakt, iż osoba posiadająca taki podpis jest, w chwili wejścia do systemu teleinformatycznego, osobą posiadającą status komornika sądowego.

Wprowadzono zasadę, iż wszystkie czynności związane z uzyskaniem po raz pierwszy możliwości przeprowadzania weryfikacji elektronicznego tytułu wykonawczego komornik sądowy dokonuje za pośrednictwem krajowej rady komorniczej. W sytuacji, gdy komornik posiada już dane do składania podpisu elektronicznego ich modyfikacje może wykonywać samodzielnie lub za pośrednictwem Krajowej Rady Komorniczej.

Wprowadzono obowiązek nałożony na organ samorządu zawodowego komorników sądowych powiadamiania administratora systemu teleinformatycznego o zmianach w statusie komornika sądowego. W szczególności obowiązek ten nabiera znaczenia w sytuacji, gdy dana osoba fizyczna utraci przymiot bycia komornikiem sądowym lub go nabędzie. Bez zgłoszenia tego faktu niemożliwym jest wykonywanie czynności w systemie teleinformatycznym dedykowanych dla komornika sądowego.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

zmieniające rozporządzenie-Regulamin urzędowania sądów powszechnych

Na podstawie art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.-Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu *Ministra z dnia 23 lutego 2007 r.-Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (Dz. U. Nr 38 , poz. 249) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do wydziałów rodzinnych i nieletnich (sądów rodzinnych), wydziałów pracy (sądów pracy), wydziałów ubezpieczeń społecznych (sądów ubezpieczeń społecznych), wydziałów gospodarczych (sądów gospodarczych), sądów grodzkich (wydziałów grodzkich) oraz wydziału sądu rejonowego rozpoznającego sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym”;

2) po § 31 dodaje się § 31a w brzmieniu:

„§ 31a. 1. W wydziale prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze telefoniczne udzielanie informacji prowadzi się zgodnie z § 31 z odrębnościami wynikającymi z przepisów poniższych.

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698.

2. Stronom postępowania i ich pełnomocnikom udziela się informacji o stanie sprawy, wraz z informacją o treści czynności sądu.
3. Warunkiem uzyskania informacji, o której mowa w ust. 2, jest identyfikacja dokonana za pomocą hasła identyfikacyjnego.
4. Hasło identyfikacyjne, o którym mowa w ust. 3, strona i jej pełnomocnik otrzymuje się przy pierwszej czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym.
5. Hasło przydzielane jest na wniosek strony i jej pełnomocnika, a następnie może być zmienione. Hasło liczy nie mniej niż 5 znaków i nie więcej niż 8 znaków,
6. Pozwany uzyskuje hasło nadane przez system informatyczny.
7. Hasła identyfikacyjne dostępne są tylko dla pracowników sądu udzielających informacji telefonicznej.

3) w § 68 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W przypadkach przewidzianych w ustawie doręczeń dokonuje się drogą elektroniczną.”

4) w § 95 dodaje się ust. 7-9 w brzmieniu:

„7. W elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd odwoławczy ma dostęp do akt sprawy wyłącznie w postaci elektronicznej.

8. W razie konieczności udostępnienia akt sprawy innym upoważnionym podmiotom sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przesyła im wytworzony przez system teleinformatyczny kod umożliwiający uzyskanie dostępu do akt sprawy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

9. W przypadkach wskazanych w ust. 7 i 8, jeżeli zajdzie konieczność udostępnienia znajdującego się w sądzie prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze pomocniczego zbioru dokumentów, przesyła się go na osobne żądanie.”

5) w § 99:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pisma o udzielenie pomocy sądowej podpisuje przewodniczący posiedzenia. Niezależnie od formy pisma sąd wzywający może dodatkowo przesłać żądanie wykonania pomocy sądowej w postaci elektronicznej drogą wskazaną w ust. 5.”;

b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Jeżeli sąd wzywający zwróci się o wykonanie pomocy sądowej również w drodze elektronicznej, sąd wezwany zobowiązany jest – o ile nie stoją temu na przeszkodzie szczególne względy – utrwalić wykonane czynności również w formie elektronicznej i dodatkowo także w tej formie udostępnić je sądowi wzywającemu, wykorzystując do ich przesyłania system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze, w którym sądom umożliwia się komunikację dla celów wykonywania pomocy sądowej.”

6) po § 105 dodaje się § 105a w brzmieniu:

„§ 105a. 1. Jeżeli pomoc sądowa wykonywana jest na wezwanie sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze, prośba o jej udzielenie przesyłana jest właściwemu sądowi drogą elektroniczną.

2. Sąd wykonujący pomoc sądową, o której mowa w ust. 1, utrwała ją obok formy pisemnej także w formie elektronicznej i przesyła sądowi prowadzącemu elektroniczne postępowanie upominawcze drogą elektroniczną. Dokumenty sporządzone w formie pisemnej przesyła się do pomocniczego zbioru dokumentów.”

7) w § 115 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W elektronicznym postępowaniu upominawczym protokół sporządza się zawsze w postaci elektronicznej, a przed sądem prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze wyłącznie w postaci elektronicznej. W przypadku sporządzenia protokołu wyłącznie w postaci elektronicznej wszelkie uwagi wobec jego treści zamieszcza się w systemie informatycznym. W wypadku konieczności sprostowania protokołu odnotowuje się taką okoliczność w systemie informatycznym i zamieszcza się w nim obok wersji poprzedniej także wersję sprostowaną.”

8) po § 191 dodaje się § 191a w brzmieniu:

„§ 191a. Zasady nadawania klauzuli wykonalności i posługiwania się tytułami wykonawczymi w elektronicznym postępowaniu upominawczym oraz porządek czynności podejmowanych w związku z nimi w sądach *regulują przepisy odrębne*.”

9) w dziale IV dodaje się rozdział 10 w brzmieniu:

„Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym”

„§ 272a. 1. W elektronicznym postępowaniu upominawczym akta sprawy prowadzone są w systemie teleinformatycznym (akta elektroniczne).

2. Dokument w postaci papierowej wniesione przez pozwanego podlegają przetworzeniu do postaci elektronicznej i włączeniu w takiej postaci do akt elektronicznych.

3. Po przetworzeniu na postać elektroniczną dokumenty papierowe przechowywane są w pomocniczym zbiorze dokumentów. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega udostępnieniu, przechowywaniu i *archiwizacji* na zasadach analogicznych jak akta sądowe w postaci papierowej.

§ 272b. 1. Akta elektroniczne udostępniane są stronom i ich pełnomocnikom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a pozwanym niekomunikującym się z sądem drogą elektroniczną także w postaci papierowej na wniosek o ich udostępnienie celem przejrzenia.

2. Wydruki dokumentów z akt elektronicznych udostępniane są nieodpłatnie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Na pisemny wniosek pozwanego odpis dokumentu może być udostępniony w postaci papierowej po uiszczeniu opłaty kancelaryjnej.

3. Wydruki dokumentów z akt elektronicznych opatrywane są kodem pozwalającym każdemu na dostęp do jego treści zawartej w systemie informatycznym za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci informatycznych w celu zapewnienia możliwości weryfikacji jego treści. Wydruk dokumentu z akt elektronicznych w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy podlega obowiązkowej weryfikacji jego treści.

§ 272c. Zażalenie wniesione od orzeczeń wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym przesyłane jest do rozpoznania sądowi odwoławczemu drogą elektroniczną.

§ 272d. 1. Przekazanie do sądu według właściwości ogólnej odbywa się przez przesłanie drogą elektroniczną na konto użytkownika tego sądu informacji o przekazaniu sprawy wraz z umożliwieniem temu sądowi dostępu do akt elektronicznych sprawy.

2. W przypadku przekazania sprawy przez sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze sąd właściwości ogólnej zakłada akta sprawy przez wydrukowanie akt elektronicznych.

3. Pomocniczy zbiór dokumentów założony w sprawie, o której mowa w ust. 2, podlega przesłaniu do sądu według właściwości ogólnej na żądanie tego sądu celem włączenia znajdujących się w nim dokumentów do akt sprawy wyłącznie wtedy gdy uzasadnione będzie to szczególną potrzebą posiadania oryginalnych dokumentów w postaci papierowej.

4. W przypadku gdy nie przesłano pomocniczego zbioru dokumentów sądowi właściwości ogólnej sąd ten powiadamia elektronicznie sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze o prawomocnym zakończeniu sprawy.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości ma na celu dostosowanie regulacji zawartych w regulaminie wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych do ustawy zmieniającej kodeks postępowania cywilnego wprowadzającej do prawa postępowania cywilnego elektroniczne postępowaniu upominawcze.

W § 1 rozporządzenia zawarte są zmiany regulaminu odnoszące się do następujących kwestii:

- 1) właściwości sądu w elektronicznym postępowaniu upominawczym,
- 2) sposobu udzielania informacji o sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym,
- 3) sposobu korzystania z elektronicznych akt sprawy przez sąd odwoławczy,
- 4) składania wniosku w postaci elektronicznej o udzielenie pomocy prawnej,
- 5) sporządzania protokołu w postaci elektronicznej i jego sprostowania,
- 6) sposobu przechowywania dokumentów sporządzonych w formie pisemnej w elektronicznym postępowaniu upominawczym,
- 7) sposobu zapoznania się z aktami sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym,
- 8) przekazania sprawy z elektronicznego postępowania upominawczego po wniesieniu sprzeciwu do sądu właściwości ogólnej.

Niezwykle ważne jest to, że sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone będą przez jeden sąd w Polsce. Niezależnie zatem od tego, gdzie ma siedzibę czy miejsce zamieszkania strona postępowania, zdalny dostęp do informacji o sprawach musi być szczególnie ułatwiony. Aktualnie obowiązująca regulacja zawarta w regulaminie wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych nie jest wystarczająca, bowiem przewiduje jedynie możliwość pozyskiwania informacji telefonicznych o bardzo ograniczonym zakresie, bez jakiegokolwiek identyfikacji osoby, która o takie informacje występuje. Potrzeba ochrony danych osobowych zawartych w aktach sprawy wymagała zatem ograniczenia tych informacji do niezbędnych, pozostawiając stronie możliwość zapoznania się z aktami sprawy w budynku sądu, co stanowi podstawową formę pozyskiwania informacji o sprawie. W przypadku elektronicznego postępowania upominawczego strona uzyska pełną informację o stanie sprawy oraz o czynnościach sądu. Jednakże warunkiem uzyskania tej informacji będzie

przydzielenie stronie hasła identyfikacyjnego, czyli danych pozwalających dokonać identyfikacji strony przez sąd. Hasło identyfikacyjne otrzymuje strona lub jej pełnomocnik przy pierwszej czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym, po złożeniu wniosku przez nią lub jej pełnomocnika i może być następnie samodzielnie zmienione. Natomiast w przypadku pozwanych hasło identyfikacyjne przydzielane jest bezpośrednio przez system teleinformatyczny wraz z doręczeniem nakazu zapłaty z odpisem pozwu. Ma to na celu umożliwienie pozwanemu, bez żadnych dodatkowych formalności (np. złożenia wniosku) uzyskania bezpośredniego, elektronicznego kontaktu z sądem rozpoznającym sprawę w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Kolejną kwestią, która została uregulowana w rozporządzeniu zmieniającym regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, jest dostęp sądu odwoławczego do akt spraw prowadzonych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Należy w tym zakresie w § 95 dodać ust. 7, 8 i 9, na mocy których taki dostęp zostanie umożliwiony jedynie w postaci elektronicznej. Skoro akta sprawy rozpoznawanej w elektronicznym postępowaniu upominawczym mają postać wyłącznie elektroniczną, to nie ma potrzeby, aby na użytek postępowania odwoławczego drukować dokumenty zawarte w systemie teleinformatycznym prowadzonym na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego i przysyłać je do sądu odwoławczego. Nie jest to celowe, tym bardziej, że akta te składać się będą wyłącznie z pozwu (bez załączników), ewentualnie wniosku o przywrócenie terminu, sprzeciwu (bez uzasadnienia) oraz zażalenia. Ponadto wymusiłoby to prowadzenie biurowości w formie papierowej i elektronicznej. W związku z tym zachodzi potrzeba umożliwienia sądowi odwoławczemu, a konkretnie jednemu wydziałowi odwoławczemu (sądu okręgowego), który będzie nadrzędny nad sądem rejonowym, rozpoznającym sprawę w elektronicznym postępowaniu upominawczym, elektronicznego dostępu do systemu teleinformatycznego elektronicznego postępowania upominawczego. Dostęp do systemu informatycznego posiadać będą również sądy właściwości ogólnej, którym sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przekaże sprawę np. po wpłynięciu sprzeciwu, aczkolwiek dostęp ten ma na celu umożliwienie założenia akt papierowych przez wydruk z systemu teleinformatycznego jak też komunikację z e-sądem.

Gdy inne upoważnione do wglądu do akt spraw podmioty wystąpią o dostęp do akt w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zostanie wydany im kod, który będzie służyć wyłącznie na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego.

W § 99 proponuje się dodanie ust. 2 i 5, umożliwiających złożenie wniosku o udzielenie pomocy prawnej także w formie elektronicznej (obok formy pisemnej). W takiej sytuacji, czyli jeżeli sąd wzywający wystąpi z wnioskiem o udzielenie pomocy prawnej w formie elektronicznej, sąd wezwany, o ile nie stoją temu na przeszkodzie szczególne względy, winien utrwalić wykonane czynności również w formie elektronicznej i udostępnić je w takiej formie sądowi wzywającemu. Udostępnienie nastąpi przez przesłanie treści tej czynności w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze. Takie rozwiązanie zostało zaprojektowane na potrzeby ewentualnych wniosków o udzielenie pomocy prawnej w postępowaniu prowadzonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym, np. na potrzeby przesłuchania strony zamieszkałej poza siedzibą sądu rozpoznającego wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej.

W § 105 dodaje się § 105a. Skoro akta sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone są w postaci elektronicznej, nie ma potrzeby, aby w elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd wysyłał wniosek o udzielenie pomocy prawnej w formie pisemnej. Oczywiście należałoby zachować formę pisemną dla samego utrwalenia czynności dokonanej przez sąd wezwany. Nie jest natomiast konieczne, aby protokół z takiej czynności, a sporządzony w formie pisemnej, był przesyłany sądowi prowadzącemu elektroniczne postępowanie upominawcze. Wystarczy przesłanie tego protokołu w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze. Nie bez znaczenia jest to, że taki protokół sporządzony w postaci elektronicznej następnie zostanie włączony do elektronicznych akt postępowania i będzie natychmiast dostępny dla sądu oraz stron tego postępowania. Istotne znaczenie ma także ograniczenie kosztów doręczeń złożenia wniosku o udzielenie pomocy prawnej oraz jego wykonania.

Paragraf 115 zawierać będzie dodatkowy ust. 4, według którego w elektronicznym postępowaniu upominawczym protokół sporządza się w postaci elektronicznej, a przed sądem przeprowadzającym elektroniczne postępowanie

upominawcze - wyłącznie w postaci elektronicznej. Jeżeli zajdzie konieczność sprostowania protokołu, wówczas odnotowuje się taką sytuację w systemie teleinformatycznym obsługującym elektroniczne postępowanie upominawcze przez zamieszczenie wersji sprostowanej obok wersji poprzedniej.

Kolejna zamiana została zawarta w dziale IV regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, przez dodanie rozdziału 1 „Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym”. I tak, po § 277 dodaje się § 272a przewidujący, że akta sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone są w systemie teleinformatycznym, a dokumenty w postaci papierowej wniesione przez pozwanego podlegają przetworzeniu na postać elektroniczną (digitalizacja). Po przetworzeniu tych dokumentów będą one przechowywane w pomocniczym zbiorze dokumentów, a zbiór taki podlega przechowywaniu i archiwizacji na zasadach właściwych dla akt sądowych prowadzonych w postaci papierowej.

Akta elektroniczne są udostępnione stronom i ich pełnomocnikom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pozwany, który nie zdecydował się na komunikację elektroniczną z sądem prowadzącym postępowanie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, na swój wniosek, może zapoznać się z aktami sprawy w postaci papierowej. Odpisy dokumentów z akt elektronicznych udostępniane będą stronom tego postępowania nieodpłatnie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Natomiast jeżeli pozwany wystąpi z wnioskiem o wydanie odpisu dokumentu, winien uiścić z tego tytułu opłatę kancelaryjną. Odpis dokumentu pochodzący z systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze zaopatrzone będzie w kod pozwalający na dostęp do tego systemu celem weryfikacji treści dokumentu. Odpis dokumentu z akt elektronicznych ma moc dokumentu urzędowego. Takie rozwiązanie pozwoli wykorzystać w praktyce odpisy dokumentów, które są drukowane z akt elektronicznych. Taki wydruk nie jest oryginałem, a zatem zachodzi konieczność weryfikacji, czy jego treść jest zgodna z oryginałem zawartym w systemie teleinformatycznym. Każdy wydruk (odpis dokumentu) z akt elektronicznych będzie zaopatrzone w kod, którego wpisanie w systemie teleinformatycznym umożliwi dostęp do dokumentu oryginalnego. Jedynie na pisemny wniosek pozwanego może być wystawiony odpis dokumentu w postaci papierowej.

Projektowany § 272c regulaminu przewiduje, że zażalenie od orzeczeń wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym przesyłane będzie sądowi odwoławczemu jedynie w postaci elektronicznej. W sytuacji gdy pozwany, który nie komunikuje się z sądem drogą elektroniczną, wniesie zażalenie w postaci papierowej, zostanie ono przetworzone do postaci elektronicznej i przesłane sądowi odwoławczemu w tej postaci. Takie rozwiązanie jest naturalną konsekwencją konstrukcji akt elektronicznych oraz ich przekazywania sądowi odwoławczemu jedynie przez umożliwienie dostępu do systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze.

Podobnie została rozwiązana kwestia przekazania sprawy do sądu właściwego po wniesieniu sprzeciwu przez pozwanego, po wydaniu postanowienia o odmowie wydania nakazu zapłaty albo o uchyleniu nakazu zapłaty. W tych przypadkach sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze prześle sprawę sądowi według właściwości ogólnej. Przepis § 272d ten nawiązuje zatem do art. 505f, art. 505g § 1 i art. 505 i projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych ustaw, dotyczący elektronicznego postępowania upominawczego, przy czym precyzuje się szczegółowe kwestie związane z przekazywaniem sprawy. Przekazanie sprawy następuje w takich sytuacjach przez wysłanie informacji o przekazaniu sprawy z umożliwieniem właściwemu sądowi dostępu do akt elektronicznych sprawy. Konsekwencją tego rozwiązania będzie to, że sąd właściwości ogólnej, który prowadzi akta sprawy w postaci papierowej, ma obowiązek wydrukować z systemu teleinformatycznego dokumenty znajdujące się w aktach elektronicznych przekazanej sprawy oraz założyć z nich akta papierowe. Natomiast w tych sprawach, w których prowadzono pomocniczy zbiór dokumentów, sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przesyła tenże zbiór do sądu właściwości ogólnej, celem włączenia go do akt sprawy z zastrzeżeniem jednak, że czyni się to tylko wtedy gdy sąd właściwości ogólnej uzna to za konieczne. Przewidywać można, że przekazanie zbioru nastąpi tylko w przypadkach analogicznych do tych gdy zachodzi potrzeba okazania oryginału dokumentu, a ten znajduje się na rozprawie. W przypadkach natomiast gdy w zbiorze nie znajdują się żadne istotne dokumenty (co powinno być zasadą bowiem do sprzeciwu pozwany dokumentów dołączyć nie musi) potrzeba przekazania zbioru wystąpi wyjątkowo rzadko.

Rozporządzenie ma wejść w życie w dniu 1 stycznia 2010r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie archiwizowania akt spraw sądowych

Na podstawie art. 53 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.-Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie archiwizowania akt spraw sądowych (Dz. U. Nr 46 poz. 443) wprowadza się następujące zmiany:

1) po § 15 dodaje się § 15a w brzmieniu:

„§ 15a. 1. Akta elektroniczne spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym i zakończonych w tym postępowaniu zalicza się do kategorii B.

2. Akta elektroniczne archiwizowane są na informatycznych nośnikach danych wraz z całym zbiorem danych i zasobem urządzeń ewidencyjnych systemu teleinformatycznego spraw zapoczątkowanych w danym roku po zakończeniu spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

3. Akta spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym, które zostały na skutek wniesienia sprzeciwu, odmowy wydania nakazu zapłaty lub uchylecia nakazu przekazane do sądu właściwego, innego niż sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze podlegają archiwizowaniu w tym sądzie.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698.

4. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega archiwizacji na zasadach ogólnych jak akta kategorii B, przy czym przekazywany jest do archiwum zakładowego wraz z zasobem akt elektronicznych danego rocznika, a okres jego przechowywania wynosi 3 lata.”

5. Pomocnicze zbiory dokumentów dotyczące spraw przekazanych z elektronicznego postępowania upominawczego do innego postępowania, które wobec braku żądania właściwego sądu nie zostały włączone do akt postępowania podlegają przekazaniu do archiwum zakładowego po prawomocnym zakończeniu postępowania przed właściwym sądem”;

2) po § 21 dodaje się § 21a w brzmieniu:

„§21a. Akta spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym przechowywane są na zasadach określonych w § 15a”

3) po § 23 dodaje się § 23a w brzmieniu:

„§ 23a. 1. Zbiór danych i zasób urządzeń ewidencyjnych o sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym podlega archiwizacji jak dane kategorii A.

2. Zbiór o którym mowa w ust. 1, podlega archiwizacji po zakończeniu postępowania we wszystkich sprawach danego rocznika.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości ma na celu dostosowanie regulacji zawartych w rozporządzeniu w sprawie archiwizacji akt spraw sądowych do ustawy zmieniającej kodeks postępowania cywilnego wprowadzającej do prawa postępowania cywilnego elektroniczne postępowaniu upominawcze.

W § 1 projektu rozporządzenia zawarto propozycję zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2004r. w sprawie archiwizowania akt spraw sądowych (Dz. U. Nr 46, poz. 443). Obecnie obowiązujące rozporządzenie w sprawie archiwizacji akt spraw sądowych, siłą rzeczy, nie reguluje kwestii przechowywania (w tym długoterminowego) dokumentów elektronicznych składających się na akta elektroniczne.

I tak, po § 15 dodaje się § 15a, który stanowi, że akta elektroniczne spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym i zakończonych w tym postępowaniu podlegają archiwizacji, jak akta kategorii B. Wobec tego, że akta sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone są w postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym, ich archiwizacja winna następować na nośnikach informacji wraz z całym zbiorem danych i zasobem urządzeń ewidencyjnych systemu teleinformatycznego spraw zapoczątkowanych w danym roku, po zakończeniu spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Natomiast akta sprawy, które zostały sporządzone przez sąd właściwości ogólnej w elektronicznym postępowaniu upominawczym, po ich przekazaniu wskutek wniesienia sprzeciwu, odmowy wydania nakazu zapłaty lub uchylecia nakazu zapłaty, podlegają archiwizowaniu w tym sądzie według zasad dotychczasowych. Zasadą jest jednak trzyletni termin przechowywania takich akt i pomocniczego zbioru dokumentów. Nie wydaje się za konieczne przechowywanie akt w sprawach rozpoznanych przed epu dłużej.

Należało także rozstrzygnąć kwestię dotyczącą archiwizowania pomocniczego zbioru dokumentów. Przyjęto, że pomocniczy zbiór dokumentów podlega archiwizacji na zasadach ogólnych jak akta kategorii B, przy czym przekazywany jest do archiwum wraz z zasobem akt elektronicznych danego rocznika.

Po § 21 rozporządzenia w sprawie archiwizacji akt spraw sądowych należy dodać § 21a stanowiący, że akta spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym przechowywane są na zasadach określonych w § 15a. Z kolei po § 23 dodano § 23a w brzmieniu, że zbiór danych i zasób urządzeń

ewidencyjnych o sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym podlega archiwizacji jak dane kategorii A. Natomiast zbiór, o którym mowa w ust. 1, podlega archiwizacji po zakończeniu postępowania we wszystkich sprawach danego rocznika.

Rozporządzenie ma wejść w życie w dniu 1 stycznia 2010r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w
sprawach cywilnych**

Na podstawie art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 27, poz. 199 oraz z 2008 r. Nr 84, poz. 517) wprowadza się następujące zmiany:

1) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. 1. W elektronicznym postępowaniu upominawczym reprezentujący powodów adwokaci, radcowie prawni, rzecznicy patentowi i radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa lub powodowie komunikujący się z sądem za pomocą dedykowanego dla tego celu własnego oprogramowania uiszczają opłaty w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu lub za pomocą udostępnionych przez system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze mechanizmów gwarantujących wykonanie zleconej płatności.

2. W elektronicznym postępowaniu upominawczym powodowie nie komunikujący się z sądem za pomocą dedykowanego dla tego celu własnego oprogramowania i nie reprezentowani przez adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych lub radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa uiszczają opłaty wyłącznie za pomocą udostępnionych przez system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 126, poz. 876, z 2007 r. Nr 21, poz. 123, Nr 123, poz. 849, Nr 125, poz. 873, Nr 82, poz. 560 i Nr 191 poz. 1371.

postępowanie upominawcze mechanizmów gwarantujących wykonanie zleconej płatności.

3. W przypadku wskazanym w ust. 2 system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze umożliwia wniesienie pisma podlegającego opłacie tylko po stwierdzeniu, że wydane zostało skuteczne polecenie przelewu przez udostępnienie mechanizmu gwarantującego wykonanie zleconych płatności”.

2) w § 3 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie stosuje się ust. 1 i 3. Osoba wnosząca pismo wskazuje uiszczoną opłatę.”

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

I. Funkcjonalnie najważniejszą cechą elektronicznego postępowania upominawczego jest szybkość rozpoznawania w nim spraw. Przyspieszenie rozpoznania spraw jest natomiast konsekwencją redukcji czasu niezbędnego na dotarcie do adresata pisma przy jego wnoszeniu do sądu, jak też doręczeniu dla stron (w zasadzie dotyczy to tylko powoda) oraz usprawnienie biurowości sądowej i elektronicznego obiegu dokumentów. Z wnoszeniem pism procesowych przez strony wiąże się kwestia opłat sądowych. Kluczową ideą elektronicznego postępowania upominawczego jest wniesienie przez powoda pozwu drogą elektroniczną. Modelowo mogłoby to faktycznie skutkować wydaniem nakazu zapłaty już w ciągu kilku godzin od wniesienia pozwu tą drogą. Jednak niebagatelną przeszkodą jest konieczności uiszczenia opłaty od pozwu. Z istoty drogi elektronicznej wynika, że nie jest możliwe uiszczenie tej opłaty w kasie sądu, czy też za pomocą znaków opłaty sądowej. Natomiast uiszczenie opłaty w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący sądu jest o tyle nieefektywne, że aktualnie czas potrzebny na dotarcie takiego przelewu na rachunek sądu zazwyczaj trwa około dwudziestu czterech godzin, w zależności od przyjętego przez banki cyklu rozliczeniowego. Co więcej, uiszczenie opłaty w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący sądu, jest o tyle problematyczne, że powód aktualnie nie ma możliwości przekazania sądowi wraz z pozwem niebudzącego wątpliwości poświadczenia uiszczenia opłaty sądowej. W takiej sytuacji sąd jest zmuszony, sprawdzać czy opłata rzeczywiście wpłynęła na jego rachunek bankowy. W efekcie, w świetle aktualnego stanu prawnego w zakresie sposobu uiszczania opłat sądowych, sprawa nie mogłaby być szybko rozpoznana, ponieważ chcą podjąć czynność w sprawie sąd musiałby czekać, aż uzyskać informację o uiszczeniu opłaty, co znacząco obniżyłoby funkcjonalność elektronicznego postępowania upominawczego.

II. Aby kwestia sposobu uiszczenia opłat sądowych nie była przeszkodą w efektywnym funkcjonowaniu elektronicznego postępowania upominawczego, koniecznym było wprowadzenie do aktualnych przepisów o sposobach uiszczania opłat sądowych regulacji o „mechanizmach gwarantujących wykonania zleconej płatności”. Mechanizmy takie powszechnie funkcjonują w światowym handlu elektronicznym (np. płatność kartą kredytową, system *PayPal*) i zdobywają coraz

większą popularność w Polsce (m.in. propozycja Krajowej Izby Rozliczeniowej dotycząca powiadamiania o zleceniu dokonania przelewu).

III. Propozycja nowelizacji nie przesądza stosowania konkretnych mechanizmów gwarantujących wykonanie zleconej płatności. W istocie będą one bazować na przelewach pomiędzy rachunkami, przy czym niekoniecznie rachunkami bankowymi. W ograniczonym zakresie mechanizmy gwarantujące wykonanie zleconej płatności można rozumieć jako kwalifikowaną formę uiszczenia opłaty sądowej w formie bezgotówkowej. Celem regulacji jest, aby sam w sobie mechanizm gwarantujący wykonanie zleconej płatności czynił zbędnym poświadczanie przez stronę uiszczenie opłaty sądowej i przez co nie nakładającym na stronę takiego obowiązku, tym samym eliminując wymogi istniejące przy tradycyjnym uiszczeniu opłaty w formie bezgotówkowej.

IV. Zasada jest korzystanie ze strony w elektronicznym postępowaniu upominawczym w celu uiszczenia opłaty sądowej z mechanizmu gwarantującego wykonanie zleconej płatności (proponowany § 2a ust. 1 i 2). Wynika to z konieczności powiązania opłaty z rzeczywistym wpływem pozwu bowiem wniesienie opłaty będzie elementem identyfikującym stronę i uniemożliwiającym wnoszenie anonimowo wielu pozwów dla sparaliżowania systemu. Mając na względzie, że profesjonalni pełnomocnicy i powodowie którzy otrzymają możliwość jednorazowego składania wielu pozwów (i w związku z tym zostaną zweryfikowani), korzystają w sposób stały z systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze, możliwym jest danie im dodatkowo możliwości tradycyjnego uiszczenia opłaty w formie bezgotówkowej (proponowany § 2a ust. 1). Odstępstwo od zasady wynika tutaj ze szczególnego poziomu ufności jakim obdarza się profesjonalnych pełnomocników i podmioty kwalifikowane, co wynika z łatwości porozumiewania się z nimi oraz wspomnianego permanentnego korzystania z systemu teleinformatycznego co zakłada ich weryfikację na poziomie analogicznym jak w przypadku powodów i pełnomocników w typowych postępowaniach sądowych.

V. Mechanizmy gwarantujące wykonanie zleconej płatności są jedną z funkcji jaką stwarza system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze. Funkcja ta rzutuje na sposób działania systemu teleinformatycznego. Skorzystanie z tej funkcji jest faktycznie warunkiem dalszego działania systemu

teleinformatycznego w konkretnej sprawie, umożliwiając (jako warunek konieczny) skuteczne wytoczenie powództwa (proponowany § 2a ust. 3).

VI. Wnosząc pismo poprzez system teleinformatyczny w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie ma możliwości uzupełnienia tego pisma jakimikolwiek załącznikami. Stąd nie jest możliwe stosowanie przepisów wymagających dołączenia poświadczeń uiszczenia zapłaty – wymaga tego natomiast § 3 ust. 1 *in fine* nowelizowanego rozporządzenia („należy dołączyć oryginał lub kopię dowodu wniesienia należnej opłaty), jak też ust. 3 *in fine* („kopię dowodu wpłaty należy przesłać niezwłocznie do właściwego sądu w ślad za złożonym pismem”). W związku z tym proponuje się wyłączenie stosowania tych przepisów (proponowany § 3 ust. 6), a w zamian nałożenie na wnoszącego pismo obowiązku wskazania (opisania) uiszczonej opłaty, co czyniłoby zadość wymogom umożliwiającym sądowi sprawdzenie rzeczywistego uiszczenia opłaty sądowej.

VII. Termin wejścia w życie rozporządzenia jest skorelowany z momentem, od kiedy będzie można wytaczać powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym.